

Laiškai
LIETUVIAMS

1953 m. Gegužės (May) mėn.

Vol. IV, No. 5

T U R I N Y S

MOTINA SŪNAUS ATSIMINIMUOSE — Šv. Augustinas	129
ŽMOGAUS LAISVĖ IR BAŽNYČIA — J. Elijošius, S. J.	135
MOTINA - KŪRĖJA — Danutė Lipčiūtė	138
TIE NEMALONŪS ĮSTATYMAI — A. Tamošaitis, S. J.	141
APIE ŠĮ BEI TĄ — Redaktorius	146
KELIONĖ Į URUGVAJŲ — J. Venckus, S. J.	147
DIEVAS AR AMŽINOJI MATERIJA? — G. S. J.	150
PRESBITERIJONAI — J. Venckus, S. J.	152
KANOS STEBUKLAS — Redaktorius	158
FAKTAI IR IDĖJOS — Bruno Markaitis, S. J.	158

Nauja maldaknygė

Neseniai baigta spausdinti taip laukta kun. St. Ylos maldaknygė "Sveika Marija". Tiek kalbos grynumu, tiek maldų įvairumu ši knygelė pralenkia visas kitas, iki šiol pasirodžiusias. Čia yra maldų, skirtų kiekvienai savaitės dienai ir kiekvienam mėnesiui, randame įdomių maldų kiekvienam luomui, kiekvienai profesijai, kiekvienam amžiui. Pažymėtinos kai kurios visai naujos organizacijų maldos: Katalikiškosios Akcijos, ateitininkų, skautų, vyčių. Žinoma, netrūksta gražių maldų už Tėvynę, į kurias įdėta tikrai daug širdies.

Knygelė labai patogaus formato, 370 psl. Galima gauti leidykloje: Immaculate Conception Convent, R. F. D. 2, Putnam, Conn.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription two dollars. Single copy 20 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos-rugpiučio dvi mėnesinį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S.J. Administratorius Petras Kleintotas, S.J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Ill. Telefonas: HEmlock 4-1677. Metinės prenumeratos kaina du doleriai. Atskiras numeris 20 centų.

MOTINA SŪNAUS ATSIMINIMUOSE

Devintą savo ligos dieną, penkiasdešimt šeštaisiais savo ir trisdešimt trečiaisiais mano gyvenimo metais, religingoji ir dievobaimingoji mano motinos siela tapo išlaisvinta iš kūno. Užspaudžiau jai akis. Krūtinėje tvino neapsakomas liūdesys ir veržėsi ašaromis. Guodžiausi viltimi, Viešpatie, kurią Tavo ištikimoji tarnaitė turėjo Tavyje. Lengvėjančia širdimi girdėjau kaimynus minint motinos kalbas, kuriomis ji peikusi gyvenimo menkumą ir gyrusi mirties gerumą. Šviežia žaizda širdyje labai sopėjo.

Argi tai, Viešpatie, ne iš maloniausiojo pripratimo būti drauge? Drauge būti su ta, kuri nepraleido nei vienos dienos nenešus savo gyvenimo aukų Tavo Bažnyčioje, kuri mylėdama tarnavo mums visiems...

Palengva ėmiau minėti Tavo tarnaitę: koks buvo jos elgesys, kokia ji buvo garbinga Tau, kaip šventai maloni ir nuolaidi mums.

Ištekėjusi už vyro, kuris per krikštą dar nebuvo pašvęstas Tavo vardui, tarnavo jam lyg ponui ir skelbdama jam Tave savo papročiais, stengėsi jį laimėti Tau. Todėl Tu darei ją gražią, gerbtiną, mylėtiną ir nuostabią vyrui. Ji mokėjo kantriai pakęsti moterystės sugyvenimo neteisybes ir išvengti su juo susirėmimų. Mat jinau laukė, kada jo pasigailėsi, kad į Tave įtikėjęs, pasidarytų skaistus. Jis gi buvo greitas supykti. Bet ji žinojo, jog nereikia prieštarauti supykusiam vyrui ne tik veiksnu, bet ir žodžiu. Tik jam išsidūkus ir nurimus, ji pateisindavo savo elgesį. Kai daugelis kaimynių, kurių vyrai buvo švelnesni, nešiodavo mušimo žymių ir skųsdavosi savo vyrais, ji draugiškai bešnekučiuodama, kaltindavo jų pačių liežuvius.

Dėl to, bent prieš jo gyvenimo pabaigą, ji laimėjo Tau savo vyrą. Taip, Viešpatie! Kadangi ji ištikimai tarnavo Tau, dėl Tavęs buvo pasidariusi Tavo tarnų tarnaitė. Kuris tik ją pažinojo, garbindavo, gerbdavo ir mylėdavo joje Tave, nes visi jausdavo Tave esant jos širdyje.

Išauklėjo ji mus, tiek kartų mus gimdydama, kiek kartų matydavo nuo Tavęs betolstančius. Tu žinai. Viešpatie, su kokiais sopuliais ji gimdė mano išganyką savo skaisčioj ir tikinčioj širdy... Tu žinai, kaip ji stengėsi, kad Tu, Dieve, būtumei mano tėvu, o ne mano kūno tėvas, kuris dar netikėjo į Kristų ir norėjo, kad ir aš netikėčiau. Bet Tu jai padėdavai patraukti vyrą savo pusėn, nes jam, nors ir geresnė būdama, dėl Tavo valios, buvo paklusni.

* * *

Šešioliktaisiais mano gyvenimo metais, dėl šeimos reikalų, mano moksle įvyko pertrauka, ir aš gyvenau su tėvais, nebūdamas nieku užimtas.

Ir išaugo ir išbujojo aukščiau mano galvos geidulių erskėčiai, ir nebuvo rankos kuri juos išrautų.

Vargas man, jei drįsčiau sakyti, kad Tu, mano Dieve, tylėjai, kai traukiausi nuo Tavęs vis tolyn! Argi tada tylėjai? Kieno, jei ne Tavo, buvo žodžiai, kuriuos kalbėjai man per savo ištikimą tarnaitę — mano motiną? Dideliu rūpestingumu ji mane vieną slapčiomis perspėjo, kad nepaleistuvaučiau, o labiausiai, kad nesvetimoteriaučiau. Deja, nei vienas jos žodžių nepateko mano širdin, ir nesielgiau pagal perspėjimus: jie man atrodė moteriški, ir jų klausyti atrodė būtų gėda...

Tai buvo Tavo žodžiai, o aš nežinojau. Maniau, kad kalba vien jinai, o Tu tyli. Tu gi aiškiai kalbėjai per ją, ir jos neklausydamas, joje Tave paniekinau, aš — Tavo tarnaitės sūnus... Nežinojau to ir galvotrūkčiais bėgau savo keliu taip akiai, jog savo bendraamžių tarpe gėdijausi, kad nesu visai toks, kaip kad girdėjau juos besigiriant savo nusikaltimais ir besididžiuojant savo begėdystėmis. Tad ir nusidėdavau, ne tik mėgdamas nusidėjimą, bet ir geisdamas pagyrimų.

Kas daugiau vertas papeikimo už nuodėmę? O aš, kad tik manęs nepapeiktų, dariausi vis nuodėmingesnis ir jei nebuvo padaręs, kuo galėčiau susilyginti su sugedėliais, apsimesdavau padaręs, kad neatrodyčiau peiktinesnis, juo buvau nekaltesnis, ir menkesnis, juo buvau skaistesnis.

Štai su kokiais draugais vaikščiojau babilonijos aikštėse ir vartaliojaus jos dumble, tarytumei kvapsniuose vandenyse ir brangiuose tepaluose.

Ir nesiduodavau motinos pamokomas, o stengiausi dargi ją pamokyti. Todėl atsitraukiau nuo Tavęs ir paklydau, mano Dieve! O per daug nuklydęs nuo Tavojo pastovumo, pats sau pasidariau skurdo šalimi...

Kur būčiau nuėjęs tada, Viešpatie, kai slapta pabėgęs nuo motinos, mirtinai susirgau, jei būčiau miręs? Tikrai į ugnį ir kančias, vertas mano darbų, pagal teisingąją Tavo tvarką! Tačiau motina, nei ir nebūdama su manimi, meldėsi už mane. O Tu, visur Esantysis, išklausydavai jos ten, kur ji būdavo, ir pasigailėdavai manęs ten, kur aš būdavau. Daug didesniu rūpestingumu ji gimdė mane dvasia, negu buvo pagimdžiusi kūnu!

Kaip būtų galėjusi pagyti jos mylinti širdis, jei tokioje padėtyje mano mirtis būtų ją perdūrusi? Ir kur būtų pasidėjusios tos nuolatinės ir karštos maldos? Ne kur kitur, vien pas Tave. Argi Tu, pasigailėjimu Dieve, būtumei paniekinęs sutrintą ir nuolankią širdį skaisčios ir blėivios našlės, dažnai dalijančios išmaldas? Našlės, paklusnios ir tarnaujančios šventiesiems, nei vieną dieną nepraleidžiančios aukos prie Tavo altoriaus? Našlės, kasdien — rytą ir vakarą — einančios į Tavo bažnyčią ne tuščių pasakų pasiklausyti ar pasiplepėti, bet išgirsti Tave Tavo pamoksluose ir kad Tu ją išgirstumei jos maldose. Argi Tu būtumei paniekinęs jos ašaras, kuriomis ji prašė ne aukso ir sidabro, ne praeinančių gėrių, o savo sūnaus išganymo? Ne, Viešpatie! Mintimis, tarsį neštuvais, nešė Tau mane, kad tarytumei našlės sūnui: "Jaunikaiti, sakau tau, kelkis!" Ir jis atsigautų, ir pradėtų kalbėti, ir atiduotumei jį jo motinai. Kuo giliau grimsdau, tuo ji Tau, pasigailėjimų Šaltini, siuntė karštesnes maldas ir ašaras, kad paskubintumei pagalbą ir apšviestumei mano tamsybes. Todėl dar uoliau lankė bažnyčią.

Nuo 19-jų savo amžiaus metų ligi 28-jų duodavau suvedžiojamas ir kitus suvedžiodavau. Pats suklaidintas, kitus visur klaidindavau: atvirai — per laisvuosius mokslus, o slapta — po netikru religijos vardu. Čia išdidus, ten prietaringas, visur tuščias; čia gaudydamas tuščią minios garbę iki plojimų teatrų vaidinimuose, ten siekdamas vystančių žolių vainikų poezijos lenktynėse, visuomet įsisiūbavęs geiduliais.

Bet Tu nepasmerkei manęs smerktino, o iš aukštybių nuleidai savo ranką ir ištraukei mano sielą iš juodžiausių naktų, nes dėl manęs raudodama šaukėsi į Tave mano motina — Tavo ištikimoji tarnaitė. Ji gailiau verkė negu laidodama mano kūną. Per tikėjimo dvasią, kurią turėjo iš Tavęs, ji regėjo mane mirusį amžinąja mirtimi. Ir Tu išklausei ją, Viešpatie! Išklausei ją ir nepaniekinai jos ašarų, kai tekėdamos vilgė žemę po jos akimis visur, kur tik ji melsdavosi...

Kai ji kartą aplankė vyskupą Ambrozijų, kuris tuo metu Milane iškalingais pamokslais teikė žmonėms geriausių kviečių ir džiaugsmo aliejaus, ir prašyte prašė, kad pasikalbėtų su manimi ir atitrauktų mane nuo klaidų, jis atsakė: “Negali būti, kad pražūtų sūnus, dėl kurio tiek verkta”. Guodžiantys ir raminantys buvo jai šitie žodžiai, nes ji dar ilgai ir kantriai turėjo laukti...

* * *

Perskaičiau knygą, kuri vadinosi “Hortentius”. Ir pakėlė ji mano mintis į Tave, Dieve! Pamažu mano troškimai ir svajonės ėmė keistis. Ėmė darytis menkos visos žemiškos viltys. Dideliu širdies pakilimu ėmiau geisti nemirtingumo išminties ir pradėjau keltis, kad grįžčiau pas Tave.

Bet prie Tavęs grįžtama per nuolankų pamaldumą. Tu pasigaili išpažįstančiųjų nuodėmes, atraišioji raikščius, kuriais patys buvome susipančioje, ir nuplauni mūsų blogus įpročius. O man tai buvo nežinoma... Geisdamas išminties, ėmiau skaityti Šventąjį Raštą. Bet jo paprastumas visai man nepatiko. Atrodė, kad jisai nei lyginti nevertas su Tullium. Taip, dabar žinau, Viešpatie, kad tada atidengiau brangenybės, išdidiems nepažįstamas, bet saugojamas mažutėliams... Aš dar nebuvau toks, kad galėčiau nulenkt savo sprandą ir įžengti į Tavo namus pro žemus vartus.

Jau devinti metai baigėsi, o aš vis dar vartalojau purvą ir klaidžiojau klaidos sutemose. Nors bandydavau pasikelti, bet pasikėlęs tuoj dar giliau nugrimsdavau. Turėjau tais metais dar ir moterį, su kuria gyvenau ne teisėtoje moterystėje, bet kurią man buvo sudariusi neprotingoji klajūnė aistra.

Tuo tarpu mano motina, skaisti, dievobaiminga ir blaivi našlė, kokias Tu myli, nors jau daugiau gaivinama vilties, bet vis verkdamas ir dejuodamas, nesiliovė per visas maldų valandas su ašaromis užtarinėjusi mane pas Tave, ir jos maldos ateidavo į Tavo akivaizdą. Tad nedavei man ramybės. Blaškiausi, dūsavau, verkiau, ir nebuvo man nei poilsio, nei blavios minties. Nešiojau suraižytą ir kruviną savo sielą ir nežinojau, kur rasti atilsį. Negalėjau susiraminti nei gojų pavėsiuose, nei žaidimuose, nei kvapsniuose salionuose, nei ištainginguose pokyliuose, nei minkštoj lovoj ir meilės glėbyje, nei pagaliau poezijos veikaluose. Nors ir dūsaudamas, daviausi nešiojamas visiems vėjams, bet Tu nejučiomis vis tiek kreipei ma-

ne į savo kelius. Tavo Apvaizda, o Dieve, nepaliko mano sielos, nes už ją per dienas ir naktis buvo Tau aukojama mano motinos širdies kraujas ir ašaros. Todėl rūpinaisi manimi nuostabiais būdais.

Nebūki tuščia, mano siela! Ir tuštybių triukšmas teneaptemdina širdies! Klausyk: pats Žodis šaukia grįžti. Ten yra nedrumsčiamo atilsio vieta, kur nenyksta meilė...

Bet kaip galėjau grįžti į išgelbėjimą, jei kryžius man buvo tik vaizduotės padaras? Niekas negalėjo manęs įtikinti, kad Tavo Bažnyčioj, dangaus ir žemės Viešpatie, visų matomų ir nematomų dalykų Sutvėrėjau, galima būtų rasti tiesą.

Ėjo laikas, ir vis nesidaviau Tau nugalimas. Diena po dienos atidėlioju pradėti gyventi Tavyje, bet neatidėlioju kasdien mirti savyje. Mylėdamas amžinąjį gyvenimą, bijojau jo ir, nuo jo bėgdamas, ieškojau jo. Mat maniau būsiąs daug nelaimingesnis, jeigu neteksiu moters glamonėjimų ir nei mąstyte nemąščiau apie Tavo gailestingumo vaistus silpnybėms gydyti.

Nors ir priešindamasis, vis dėlto pamažu tariausi Tau artimesnis. Jau taisėsi Tavo ranka ištraukti mane iš pelkių ir numazgoti. Jau mirties ir būsimojo teismo baimė šaukė mane trauktis nuo dar gilesnės kūniškų malonumų klampynės. Varčiausi ant visų šonų, tiesiausi aukštiekninkas ir kniūbščias, nes tik Tu vienas atilsis...

Jau buvo mirusi mano jaunystė, bloga ir pasibiaurėtina. Jau žengiau į subrendusio vyro amžių. Bet kiek buvau amžiumi vyresnis, tiek tuštybe didesnis.

Tu, Viešpatie, kuris palieki per amžius, pasigailėjai žemės ir pelenų ir teikeisi atstatyti, kas buvo manyje suardyta. Tavo gydomai rankai veikiant, slūgo mano išputimas. Sumišusį ir aptemusį protą diena po dienos gydė sveikas aštrių kančių tepalas.

Ką paslėpei Tu nuo išmintingųjų, tą apreiškei mažutėliams. Kas kita yra nuo miškas apaugusio kalno viršūnės žiūrėti į ramybės Tėvynę, nerandant į ją kelio, ir kas kita laikytis kelio, kuris į ją veda. Nuostabiais būdais į dvasios gelmes smigo man šios mintys, kai skaičiau mažiausiąjį Tavo Apaštalą ir svarsčiau Tavo darbus. Ir persigandau.

Nepatiko man tai, ką veikiau pasaulyje. Sunki našta slėgė mane, nes jau nebeteikė man ugnies, kaip pirmiau, geiduliai, žaidimai, garbės ir pinigų troškimas. Tie dalykai atrodė tokie menki, sulyginus su Tavo džiaugsmu ir Tavo namų gražumu. Tik vis dar mane stipriai laikė pririšusi moteris. Manąją valią pasiglemžęs šėtonas ir iš jos pasidaręs grandines, laikė mane surištą. Mat, iškrypus valiai, gimė aistra; o bevergaujant aistrai, atsirado įprotis; o nesipriešinant įpročiui, pasidarė būtinumas.

Jau nebebuvo nei pėdsakų to pasiteisinimo, kad aš tik dėl to paniekinęs pasaulį, netarnauju Tau, kad dar nesu tikrai pažinęs tiesos: jau buvau pažinęs. Bet pririštas prie žemės, vis dar atsisakinėjau būti Tavo karviu. Taip bijojau, kad nebūčiau išvestas iš klystkelių, kaip kad reikia bijoti, kad į juos nepatekčiau.

Nebuvo, ką atsakyčiau Tau, kuris sakei: "Pabusk, kursai miegi, ir kelkis iš numirusių, o Kristus apšvies Tave". Iš visur teikei įrodymų, kad

tiesą sakai. Nugalėtas, visai neturėjau ko atsakyti, vien tingius ir mieguistus žodžius: tuoju, tuoju pat, leisk dar truputį... Bet tas "tuoju" neturėjo saiko ir tas "dar truputį" truko ilgai.

* * *

Vieną dieną aplankė mus Poncianas, kuris buvo su manimi iš to paties krašto. Atsisėdus pasikalbėti, ant rašomojo staliuko jis pastebėjo knygą. Paėmė ir rado apaštalą Povilą. Šypsodamasis žvilgtelėjo į mane ir nusistebėjęs sveikino, kad aš besidomįs tokiomis knygomis. Mat jis buvo ištikimas krikščionis ir dažnai Tavo akivaizdoje, mūsų Dieve, puldavo kniūbsčias bažnyčioj ir ilgai meldavosi. Kai pareiškiau, kad aš labai atsidėjęs skaitau tuos raštus, kilo kalba apie Egipto atsiskyrėlį Antaną, kurio vardas buvo garsus Tavo tarnų tarpe, tik mūsų namuose ligi to laiko niekas apie jį nežinojo. Mes labai stebėjomės, išgirdę apie tuos dar taip gyvai atmenamus ir beveik mūsų laikais įvykusius ir labai gerai paliudytus Tavo stebuklus tikrajame tikėjime — Katalikų Bažnyčioje. Iš ten jo kalba perėjo prie vienuolynų daugumo, prie vienuolių papročių, maloniai dvelkiančių Tavo gyvenimo skaistumu, prie derlingais virtusių tyrų. Apie visa tai mes nieko nežinojome.

Apie tuos nuostabius dalykus pasakojo Poncianas. O Tu, Viešpatie, jam kalbant, kreipte kreipei mane prie tiesos, nuo kurios buvau nusigręžęs. Kadangi vengiau kreipti į save dėmesio, Tu statei mane prieš mane patį, kad pamatyčiau, koks biauirus esu, koks iškraipytas, koks nešvarus, dėmėtas ir berte išbertas raupsais. Ir nebuvo kur bėgti nuo savęs paties... Jei bandžiau nukreipti žvilgsnį nuo savęs, pasakojo Poncianas savo apsakymus, ir Tu vėl statei mane prieš mane ir tapyte tapei mane prieš mano akis, kad žiūrėčiau į neteisybę ir nekęščiau. Mačiau ją ir pirmiau, tik buvau apsimetęs nematęs, slėpiaus ir stengiaus užmiršti...

Teisinaus dėliai to diena po dienos atidėliojęs sekti Tave, kad nemačiau nieko aiškaus, ko būčiau galėjęs laikytis. Ir štai dabar pamačiau save neuždangstyta, ir ėmė man išmėtinėti sąžinė: "Ką tu dabar pasakysi? Teisindavais nenorįs dėl netikros tiesos mesti tuštybės naštą. Štai ji jau tikra, o senoji našta tave vis tebeslėgia". Ir labai graužiaus ir baisiai gėdijaus... Buvo sunaikinti visi argumentai, ir mane gaubė nebylus šiurpas. O siela,

SKAITYTOJŲ BALSAI

Kai kurie skaitytojai rašo, kad pirmaisiais metais "L. L." buvo įdomesni, kad dabar juose nėra ko skaityti, kad dedami straipsniai tik religinėmis temomis. Būtų naudingiau, kad tie skaitytojai parašytų, kokie straipsniai jiems pirmiau patiko, ko jie konkrečiai pageidauja. Mums atrodo, kad L. L." linija nėra daug pasikeitusi. Nežiūrint vieno kito nepatenkinto, ateina redakcijai daug ir kitokių laiškų. Štai neseniai gauto laiško ištrauka:

"Negaliu iškęsti nepasidžiaugęs jūsų mielais "L. L.". Esu nustebintas ir sužavėtas. Nesitikėjau, kad jie būtų tokie puikūs, kad taip įdomiai, patraukliai ir praktiškai gvildentų rūpimus konkrečius gyvenimo klausimus. Jiems nėra pavojaus pasenti, nes liečiamos problemos yra ir liks nuolatinis palydovas nesikeičiančios žmogiškos prigimties. Dėl to, kai Dievas leis grįžti į namus, bent vieną vertingą dovaną galėsim parnešti saviesiems — tai "Laiškus Lietuviams".

Jūsų Pr. G.

tarytum mirties, vis bijojo atsiskyrimo nuo savo įpročio, kuriuo mirtinai sirgo.

Didžiausiame susirėmime su savimi pačiu, nuėjęs pas savo draugą Alypijų, sujaudintu balsu sušukau: “Ką mes darome? Girdėjai? Kelias bemoksliai ir paveržia dangų, o mes su savo mokslais vartaliojamės kūne ir kraujuje! Argi gėda sekti tuos, kurie mus pralenkė, ir ar ne gėda, kad jų nesekame?” Jis nusteбęs žiūrėjo į mane, nes mano balsas, akys ir veidas daug daugiau negu žodžiai sakė, kas dedasi mano viduje.

Tai pasakęs, iš susijaudinimo išbėgau į sodelį, o Alypijus paskui. Kaip jis būtų mane taip nusiteikusiį apleidęs? Atsisėdome, kiek galėdami, toliau nuo namų. Audra užė mano dvasioj. Neapsakomai piktinausi, kad taip priešinausi Tavo valiai. Visa mano būtis šaukte šaukė, ko turiu siekti, ir gyрė tai, ir kėlė iki dangaus.

Eiti ir nueiti pas Tave yra ne kas kita, kaip tik norėti eiti, bet norėti stipriai ir visiškai, o ne tai šen, tai ten mėtytis ir kraipytis. Kai pirmiau galvodavau tarnauti Tau, Viešpatie, mano Dieve, aš buvau, kuris norėjau, ir aš, kuris nenorėjau. Nei visiškai norėjau, nei visiškai nenorėjau.

Kai Tavo šviesa nušvietė visą mano skurdą ir jį sukaupė mano aki-vaizdoje, sukilo didelė audra ir virto smarkiu ašarų lietumi. Kad jas galėčiau netrukdomas išverkti, kėliaus ir pasišalinau nuo Alypijaus. Nuošaliai išsitiesiau po fygos medžiu ir garsiai pravirkau. Ašaros upeliais veržėsi. Ir buvo maloni Tau auka... Verkdamas kartoju maždaug šiuos žodžius: “Bet Tu, Viešpatie, iki kolei dar?... Neatmink mūsų senųjų kaltybių... Ar ilgai pagaliau tas vis “rytoj ir rytoj”?... Kodėl ne tuojau? Kodėl ne šią valandą galas mano gėdai?”...

Taip kalbėjau sutrinta širdimi ir taip graudžiai verkiau. Ir štai girdžiu iš gretimų namų lyg kūdikio giedantį balsą man kartojantį: “Imk ir skaityk, imk ir skaityk!” Mano veidas persimainė. Ėmiau įtemptai galvoti, ar galėtų vaikai kuriame nors žaidime panašiai elgtis. Ir neatsiminiau. Sulaikęs ašaras, kėliaus aiškindamasis, kad tai dieviškas balsas, liepiąs man atskleisti knygą ir skaityti pirmą pasitaikiusį skyrų. Skubiai grįžau atgal, kur sėdėjo Alypijus (nes ten buvau palikęs Apaštalo knygą), griebiau, atskleidžiau, ir mano akys užkliuvo: “Nepasiduodami apsirijimams ir girtuokliavimams, paleistuvavimui ir begėdystei, apsivilkite Viešpačiu Jėzumi ir nesirūpinkite kūnu geiduliams patenkinti”. Tiek perskaičiau. Juk daugiau nereikėjo...

Iš sodelio einame pas motiną, pasakojame, kas įvyko. Ji džiūgauja, triumfuoja ir šlovina Tave, kuris padarai daugiau negu prašome ar išmanome. Jai mano atžvilgiu Tu nepalyginamai daugiau suteikei, negu ji savo gailiomis ašaromis ir dejavimais maldavo. Tu, Viešpatie, mane taip atvertei, kad aš nei žmonos nebeieškojau, nei vaikiausi šio pasaulio vilčių. Tu pavertei jos raudojimą į daug didesnę džiaugsmą, negu buvo norėjusi, į daug malonesnę ir skaistesnę, negu tikėjosi.

Tu išklausei jos, Viešpatie! Išklausei jos ir napaniekinai jos ašarų, kai tekėdamos vilgė žemę po jos akimis visur, kur tik ji meldavosi...

*Iš šv. Augustino “Išpažinimų” —
G. S. J.*

Žmogaus laisvė ir bažnyčia

Šiandien visas pasaulis labai daug kalba apie turimą ar prarastą laisvę, visos tautos mini savo nepriklausomybės šventes. Jau vien tik tas faktas, kad tiek daug kalbama apie laisvę, kelia nerimą ir susirūpinimą. Tai įrodo, kad mums tos laisvės trūksta, kad mums gresia rimtas pavojus ją prarasti. Jei kuriame nors krašte daug kalbama apie sveikatą, galima padaryti išvadą, kad ten siaučia ligos. Juk ligonis dažniausiai kalba apie sveikatą, alkanas apie valgį, skriaudžiamas apie teisingumą, vergas apie laisvę.

Visi kalba, kad didžiausias pavojus žmogaus laisvei gresia iš totalitarinių valstybių. Bet ši problema nebūtų tokia sunki, jei laisvės pavojai mus tykotų tik iš lauko. Pagrindinis pavojus yra kaip tik tas, kad mūsų laisvė užminuota iš vidaus, pačiose žmonių širdyse ir sielose. Pasaulio tautos visomis savo jėgomis stengiasi išsaugoti politinę laisvę, ją apginti nuo priešų, bet tuo pačiu metu užleidžia tam priešui vidujinės, gilesnės laisvės karalystę, nuo kurios priklauso ir politinė laisvė. Tik įsivaizduokime sau žmonių grupę, sėdinčią ant pastato stogo ir apdainuojančią architektūros laimėjimus, žmonių grupę, kabinančią vainiką ant užbaigto pastato, kai tuo pačiu metu sabotatorių minia apačioj jau baigia griauti pamatus. Tai modernios laisvės paveikslas. Politikai ir tariamieji patrijotai garbina laisvę ant viršutinių aukštų, o klaidingi pranašai ir filosofai apačioj lyg kirmėlės ėda ir griauina pamatus.

Šių dienų pasaulis yra lyg tas sunus palaidūnas, kuriam nusibodo tėvo namų duona, ir jis nusprendė nusikratyti bet kokių autoritetų. Visų

pirma jis atmetė Bažnyčios autoritetą, paskui paniekino Bibliją, galų gale nusikratė visais religijos ir moralės pančiais. Tada tas modernusis pasaulis susikūrė tokios laisvės atmosferą, kurią jautė ir išgyveno sunus palaidūnas pirmaisiais savo laukinio ir nepažaboto gyvenimo momentais. Laisvės sąvoka tapo iškreipta. Laisvė reiškė daryti tai, kas patinka, nesvarbu, ar gera ar bloga; tikėti tai, kas patinka, nežiūrint, ar tai tiesa ar melas. Laisvės sąvoka išsigimė, virto egoizmo ir savimeilės forma, kuri raukosi prieš bet kokią auką, prieš bet koki susivaldymą.

Modernusis žmogus tuoj pasijuto, kad liko vergauti ir toliau, kad jam nepavyko nusikratyti vergijos pančių. Atmetęs Dievo valdžią, virto Cezario vergu. Virto vergu žmonių kolektyvo, masės, valstybės. Toji vergija pasiekė tokį laipsnį, kad valstybė į savo rankas perėmė tiek žemiško, tiek dvasinio gyvenimo kontrolę. Pasaulis palaidūnas paniekino tėvo namus manydamas, kad tėvo autoritetas pastoja kelią jo laisvei. Bet šimtmetinė patirtis yra pakankamai įrodžiusi, kad teisė mindžioti Dievo ir žmogaus įstatymus dar nepadaro žmogaus laisvo. Žmogaus laisvės šaltinis yra Dievas. Atimk žmogui laisvę tarnauti Dievui, Jį mylėti, ir žmogaus laisvė bus išrauta su šaknimis. Dievas yra visų žmogaus laisvių pagrindas. Sugriauk jį, ir žmonės sau pasistatys netikrą dievą — stabą. Kai Mozė, būdamas ant Sinojaus kalno, 40 dienų kalbėjo su gyvuoju Dievu, Izraelio vaikai sau nusiliejo auksinį veršį. Ir šiandien žmonės visame pasaulyje kalasi plieno stabus, aukso veršius. Jeigu jiems uždrausi garbinti Dievą tabernakuly, jie gar-

Gentile da Fabriano

Bėgimas į Egiptą

Gentile da Fabriano (1370 - 1427) buvo naujos mokyklos įsteigėjas, kuriai priklausė ir Beato Angelico. Angelico yra laikomas jo mokiniu, nors savo mokytoją jis ir pragyveno. Fabriano kūryboje pastebime kompozicijos turtingumą, gyvumą spalvų ir vaizduojamų figūrų eleganciją. Savo menu jis įkvėpė ir Jacopo Bellini (1430-1470), kurs davė pradžią Venecijos mokyklai, išauuginusiai G. Bellini, Giorgione, Titianą, Tintoretto ir kitus žymius menininkus. Daugiausia jis piešė paveikslus iš Kristaus gyvenimo ir madonas. Jo kūrinių galima rasti Florencijos, Venecijos, Romos meno galerijose.

bins pabūzamuotą lavoną Raudonojoj Aikštėj. Taigi, problema nėra ta, ar mes priimsime kokį nors autoritetą ar ne, bet visa problema glūdi čia, katrą autoritetą mes priimsime: Kristaus ar Antikristo. Mūsų amžius atsako į šį klausimą.

Rusų rašytojas Dostojevskis jau praeitame šimtetyje mus perspėjo, kad pasaulis, paneigęs nuodėmę ir pragarą, prieis prie socializmo, kur žmonės savo laisvę parduos už duonos kąsnį. Jis įsivaizdavo Antikristą, kalbantį Kristui šiuos žodžius: "Ar tu nežinai, kad praslinkus metams, šimtmečiams, savo mokslu ir išmintimi žmonija prieis prie to, jog iš viso nebus nusikaltimo, ir aišku, tuo pačiu nuodėmės, bus tik alkanieji. Ir

žmonės eis prie mūsų kojų šliauždami ir sakydami: "Duok mums duonos! Pasilik sau mūsų laisvę!"

Šis vaizdas jau yra pastebimas mūsų dienose. Paneigę atsakomybę Dievui, žmonės atidavė savo laisvę velniui. Keista, kad šėtonas griauna mūsų laisvę, kaip tik mums įkalbėdamas, kad mes esame visiškai laisvi ir nuo nieko nepriklausomi. Modernioji Antikristo religija griauna žmogaus laisvę, nes ji neigia pragarą. Jei nėra pragaro, kodėl turėtų būti rojus? Jei nėra nusikaltimo, už kurį žmogus turėtų būti baudžiamas, kam reikia dangaus, kur bus atlyginta už gerus darbus? Bet jei paminklai statomi pagerbti tautos didvyriams, kodėl neturėtų būti kalėjimų tautos iš-

davikams? Pragaras yra amžina garantija, kad žmogus yra laisvas. Jei Dievas kartą sugriautų pragarą, tuo pat momentu Jis turėtų sugriauti žmogaus laisvę. Kol dar yra pragaras, mes galime būti tikri, kad Dievas gerbia ir saugoja žmogaus laisvę, kad Jis tos laisvos valios nesugriautų nei jėga nei prievarta, net jeigu ji ir pakeltų prieš Dievą kumštį sakydama: "Netarnausiu!"

Kristus mums grąžino ir garantavo laisvę, mirdamas ant kryžiaus. Pasaulis ėjo pro Nukryžiuotąjį ir šaukė: "Nuženk nuo kryžiaus, ir mes tikėsime!" Bet ar tai ne kvailas prašymas? Ar tai nebūtų galas žmogaus laisvei? Kol Viešpats ant kryžiaus, tol žmogus laisvas. Jeigu Jis visa savo galybe būtų nužengęs nuo kryžiaus, žmogus būtų tapęs Jo vergas. Jeigu Kristus būtų nužengęs nuo kryžiaus, komunizmas, nacizmas ir kapitalizmas jau būtų žlugę, kai dar nebuvo gimę. Bet mes nebūtume buvę išlaisvinti. Jo atsisakymas žengti žemyn nuo kryžiaus mums garantavo laisvę. Todėl kryžiaus medis — mūsų laisvės vėliava.

Pasaulis tą laisvės vėliavą, kurią Bažnyčia per amžių audras neša nesuteptą, paniekino. Paskutiniaisiais šimtmečiais Bažnyčia yra kaltinama, jog ji esanti žmogaus laisvės priešas. Bet gal niekad taip ryškiai nebuvo matyti, kaip šiandien, kad Bažnyčia yra vienintelis pylimas prieš vergijos potvynį, vienintelė laisvės garantija šių dienų pasauliui. Naujoji vergija yra skirtinga nuo senosios. Senovės vergija buvo daugiau fizinė. Anų laikų vergui nebuvo leista naudotis savo darbo ir prakaito vaisiais: jo darbas, jėgos, kūnas, žmona ir vaikai priklausė ponui. Naujųjų laikų vergija yra dvasinė. Pirmoj vietoj ji paliečia žmogaus sielą, sąžinę, valią,

visą žmogaus asmenybę. Ji žmogų pavergia rasei, proletarijatui, masei, kapitalui, vienu žodžiu, valstybei, kuri žmogų pasisavina, nacionalizuoja.

Prieš šitą naujųjų laikų vergiją Bažnyčia stoja kovon. Kiekvienas jos tartas žodis yra protestas prieš žmogaus pavergimą. Ji gina teisę būti laisvu, būti savo likimo nusprendėju, teisę melstis ir sakyti: "Tėve mūsų, kurs esi danguje", vietoj: "Tėve Staline ar Malenkoi, kurs esi Maskvoje". Bažnyčios autoritetas tikėjimo dalykuose žmogaus vergu nepadaro. Jos įstatymai ir mokslas yra tik lyg tas pylimas, kurs sulaiko žmogaus minties upę, kad ji neišiveržtų iš savo krantų ir neapsemėtų gyvenamųjų vietų. Pasaulio srovę sekti yra lengva. Jos gali būti nešamas ir mažas šapelis. Bet kovoti ir plaukti prieš srovę reikia daug jėgos. Bažnyčia yra lyg didžiulė uola, į kurią jos vaikai gali atsiremti. Plaukti Petro laivu per audringą jūrą ir žinoti, kad jis negali žūti, nėra vergystė. Vergystė būtų pasiduoti kiekvienam tariamos laisvės vėjui, kiekvienai nuomonei ir propagandai. Tas Petro laivas jau dvidešimt amžių skrieja išskėstomis burėmis per plačiuosius vandenis. Aplinkui šėlsta laisvos žmogaus minties verpetai, erezijų ir madų bangos, sekamos laiko srovę. Jos miršta ir išnyksta su laiku. Bet Petro laivas vis ramiai keliauja pirmyn. Taip jis keliaus, nežiūrint didžiausių audrų, kol sustos amžinybės uoste. Tada keleiviai, išlipę iš laivo, supras, kaip jiems pavyko išvengti tų didžiųjų pavojų: kai Petras stovėjo prie vairo, ant jo rankų buvo uždėta nematoma Kristaus ranka, kurios klauso vėjai ir jūra, kuri varuoja saulę, mėnulį ir žvaigždes.

J. Elijoišus, S. J.

MOTINA — KŪRĖJA

Jeigu dalykus imsime iš tragiškosios pusės, tai motinos gyvenimas yra pati didžioji tragedija. Nereikėtų nė aiškinti, dėl ko. Kiekvienas galvojantis šmogus tai supras. Tačiau gyvenimas iš mūsų ne vieną jau padarė tingintį galvoti. Mes dažnai esame patenkinti, radę laikraščiuose tas mūsų pačių išgyventas, išmąstytas ir išnešiotas mintis. Vis dėlto mes tikime, kad esame pažinę kažką naują, dar negirdėta. Tad rašyti bet kuria tema nėra nei bergždžia nei neprasminga.

Galvoju apie savo mamytę, keturiolikos vaikų motiną. Pilnas lizdelis — pilnutėlis. Tai ne paukštyčiai, kurie vikšru pasotinami, pluksnele pridengiami, saulės pradžiuginami. Tai augą žmonės, pilni reikalavimų, norų ir būtinybių. Jie maži, tie vaikai, vienas prie kito. Jų motulės rankos pilnos darbelių. Nuo ausros ligutemų ir nuo nakties lig įdiėnojojimo.

Čia skamba lopšinė, čia vaikiška dainelė, čia rimtesni pamokymo žodžiai. Ir tų mamos žingsnių pilna visur. Ji kiekvienam padeda, pargriuvusį pakelia, išsimurzinusį nuprausia, snaudžiantį užmigdo, suklydusį pataiso, nusikaltusį pabara, nusipelnusį pagiria, nuskriaustą paglosto. Taip ir skrieja jos nuo bėgiojimo su-eižėjusios kojos. Jos budri akis viską mato, jos ausis viską girdi, jos širdis visus myli ir glėbys visiems atviras.

Ji kenčia su kenčiančiu ir juokiasi su besijuokiančiu.

Vaikai auga. Jie jau mokslo metuose. Vienas po kito ruošiami miestui — toli, už kelių mylių. Sudreba motinos širdis. Veltui žvelgs jos budri akis — ji nelydės vaikų žingsnių ir negirdės jų kalbų. Jie neatbėgs prie jos su savo tiek naiviais tiek rimtais klausimais. Vaikai atsakymų ieškos kitur. Kur? Dabar motinos širdis užtvinsta klausimais: kur jie, ką veikia, ką skaito, kaip elgiasi, kuo domisi, ką mąsto?

Seklyčia ištuštėja. Motina išlydi paskutinį vaiką. Ilgai ji stovi vieške-lyje, nors dulkės jau seniai sugulė ir juodas taškelis tolumoje išnyko. Viena. Vienų viena. Keturiolikos vaikų motina lieka viena... Retkarčiais, labai retai, ji gauna vieną kitą laiškėlį, dažnai paskubomis rašytą. Ten taip nedaug ko, kas ją sustiprintų, nuramintų. Jos vaikai ima gyventi sau. Jie kuriasi kiekvienas savo pasaulį. Tame jų pasaulyje retai kur rasi vietos Motinai. Ji atliko savo. Ne, ji bus reikalinga, bet daug vėliau. Gyvenimas — tikras juokdarys.

Bet pirmiau negu nuspręsimė, kad motina turi jaustis nepaprastai nelaiminga, kenčianti, likusi viena, kad jos gyvenimas — tikra tragedija, atsakykim į klausimą, ar motinos augina vaikus sau, ar tam, kad jie gyventų savą gyvenimą, susikurtą sau, nepriklausomai nuo kitų. Sutikę, kad nė viena motina negimdo ir neaugina vaikų tik sau, mes turėsime sutikti ir su tuo, kad anaipatol motinos pašaukime nėra jau tiek daug tragizmo.

Į motiną reikia žiūrėti kaip į kūrėją. Kūrėja gyvo ir paties tobuliausio kūrinio — žmogaus. Tai, ką sukuriame, nebepriklauso mums, nes kiekvienas tobulesnis ar menkesnis kūrinys yra žmonijos turtas. Meno kū-

rinius matome galerijose, muziejuose, meno salionuose. Muzikos kūrinus girdime koncertuose, žavimės daina, deklamuojame eilėraščius, stebimės technikos išradimais, mokslo pažanga. Bet kiekvieno tokio reiškimo šaknyse mes randame žmogų — kūrėją.

Medicina tiria ir suranda naujus vaistus bei būdus žmonių gyvybei apsaugoti, o ne tam, kad slėptų visa spintose ir neišleistų iš laboratorijų. **Žmonėms** kuria žmogus. Muzikas kurdamas išgyvena visą pergyvenimų eilę, tačiau jo muzikos garsai nebepriklauso tik jam, jie yra visų tų, kurie juos girdi, kurie juos mėgina atkurti. Motina — pati stipriausia, pati tobuliausia Dievo leista kūrėja žemėje. Ji turi žinoti, kad jos kūrybinės jėgos — motinystė — negali būti egoistinis veiksnys.

Jei eisim dar toliau, turėsime pripažinti, kad kūrėjas, būdamas pilnas kūrybiškųjų jėgų, jų neslepia, netramdo, bet kuria. Tik kurdamas, jis jaučia gyveną. O kaip yra su motina? Kad ji yra pajėgi duoti gyvybę ne vienam ar dviem vaikam, mes žinome iš mūsų mamų. Mūsų lietuvių šeimos būdavo gausios. Tik dabar mes tapome gudrūs matematikai. Motinystė jau nebėra Dievo palaima, bet bausmė. Gimdymas yra pragaro kančios, lyg mūsų motinos to nebūtų kentėjusios. Nė viena jų dėl to nesiskundė. Mes niekad nesame pakankamai turtingi, kad galėtume šeimoje išauginti dar vieną vaiką. Mes leidžiamės į kompromisus, mes smaugiam ir slopinam tai, kas mums įgimta, mes užgniaužiam kiekvieną mintį, kuri mūsų gyveniman skverbiasi, reikalaujama būti tuo, kuo turėtume — motina kūrėja.

Būkime atviros. Argi nesame mes pačios laimingiausios, supdamos sa-

Motinos džiaugsmas

vo mažuosius? Argi ne jie daro mūsų gyvenimą lengvą, mielą ir pilną? Ir kas gi pagaliau moteriai, pasirinkusiai šeimos gyvenimą, nutiesia kelius į vyro širdį, nuaudžia nenutraukiamų gijų prisirišimą? Kas lengvina vienvėsių dienas ir palaiko amžinai jauną, energingą, pajėgią? Tavo pačios vaikas, brangioji motina. Daug kam šis atsakymas atrodys juokingas. Kai kurioms net vulgarus. Kitoms — negyvenimiškas arba įsikarščiavusios moters nekritiška nuomonė. Tema jautri. Toliau jos neplėsdama, pridėdau kelias realias nuotrupas.

■ Pažinau ją dar jauną. Visas jos gyvenimas buvo darbas ir mažų vaikų meilė. Ji tiesiog spinduliudavo, glausdama tuos gležnučius, mažyčius vaikus. Nekartą ji sakydavo: „Aš mirsiu iš laimės, kai turėsiu savo kūdikį“. Ji ištėkėjo. Jos noras vis buvo toks stiprus, bet ne ji viena dabar sprendė. Vyruai atrodė, kad reikėtų vienus kitus metus palaukti. Po tų metų kitų susidarė tokios aplinkybės,

kad laukiančiai motinai tapo neįmanoma emigracija. Maža operacija, ir dalykai susitvarkė. Čia atvykę, jie panoro užsidirbti pinigų. Dirbo, taupe, skaičiavo. Galų gale, kad ir be didelio noro, atrodė, jog visko užtektų ir trečiam. Bet gamta žiauri. Ji baudžia. Jokios vilties sulaukti kūdikio. Kas kaltas? Tai anos "mažos" operacijos pasekmė.

■ Atsimenu labai gerai, laukiau sūnelio. Paprastai žmogus tuo nesigiri, nes žmonėms taip neįdomūs kitų džiaugsmas. Sutikau stovyklos aikštėje pažįstamą ponį. Ji priėjo prie manęs, paėmė už rankų ir skausmingu veidu tarė: "Mano giliausia užuojauta Poniai". Aš nieko nesupratau ir sumišusi paklausiau: "Kas gi atsitiko, dėl ko?" — "Juk jūs laukiat šeimos", pasakė ji atsidūsėjęs. Nežinojau, ką atsakyti, bet nenorėdama būti veidmainė, tariau: "Mieloji Ponia, aš nesijaučiu užuojautos reikalinga, priešingai, aš labai džiaugiuos". — "Keista Tamsta moteriškė. Kas gi gali šiais laikais gimdyti ir džiaugtis?" — tarė ji ir nuskubėjo savo keliu.

■ Pažinau šeimą. Abu stiprūs, pajėgūs, darbštūs. Vyras dirbdavo viršvalandžius, šeštadieniais ir retą sekmadienį būdavo namie. Žmona sėdėdavo viena. Nebuvo jie pirkę nei namų nei automobilio. Kartą pas juos užsuko moteris prašyti aukų vaikų eglutei ar kokiam ten siuntiniui Europon. Nusvilo. "Žinai, Tamsta, ir mums neaišku, bet vos pragyvename..." — "Keista", atsakė atėjusioji, "mūsų šeima iš penkių asmenų, dirba tik vyras, bet galus suvedame." — "Ach, ką kalbėti jums, lengviau, mat vaikai suaugę... ir iš viso, kai vaikų yra šeimoje, visad kažkaip lengviau išsiverčiama..." Kažin ar ji tikėjo tuo, ką sakė? "Tad kodėl, Ponia, tos

"lengvatos" nepasirūpini?" — paklausė atėjusioji. "Oi ne... tai tik išsižiojusios burnos, kurių niekad niekuo negali užkišti. Aš manau, kad mane jau apsaugos likimas nuo tos Dievo bausmės". Tuo tarpu kažkas ėmė draskyti duris. Moteris įleido šunį. "Tai mano draugas. Man vienai ir nuobodu ir nyku, kažko trūksta. Vyras vis dirba. Tiesa, mes turim ir katę. Ji susilaukė šeimos. Kokie tie kačiukai meilūs."

Vadinas, toje moteryje dar buvo gyvas motinos - kūrėjos grūdas, bet jis buvo stelbiamas gerbūvio, buvo stelbiamas baimės, kad tos "išžiotos burnos" visa prarys, ką jie su vyru buvo sutaupe. Tobuliausią kūrinį — žmogų ji išmainė į šunį ir būrį kačių.

■ Viena kita tariamoji motina kenčia vienvė ir ilgesį, nes bijo, kad vaikas pastos kelią jos meilei su vyru. Pažinau ir tokią porą. Kartą atvirai paklausiau, ar jie nemano turėti šeimos. "Šeimos, vaikų? Ir kam? Kaipgi mes išgyventume meilės pilnatį? Juk meilė nedaloma. Man visiškai pakanka vyro, o jam manęs. Atsiradus vaikui, turėtume tiek rūpesčių. Tai kenkia sveikatai ir grožiui. Ne, mano vyras, kurs manyje dievina grakštumą, imtų manęs nepkęsti, matydamas mane vaikščiojančią lyg kokią mašiną... Ne, ne." Ir ji nusijuokė, taip nerūpestingai.

Metai darė savo. Grakščioji ponka kažkaip ėmė tukti, pasikeitė. Kažkas vyko jos organizme. Veidą ir rankas ėdė egzema. Grožis nyko. Jai dar vis pakako vyro, bet vyrui nebemiela buvo namie. Nebuvo, kas riša. Ir mačiau nekartą kaip ji braukdavo ašarą, glostydama mūsų mažiųjų galvelės. Nieko jai nepriminiau apie jos ankstyvesnius įsitikinimus. Jai būtų buvę per skaudu.

Danutė Lipčiūtė

Tie nemalonūs įstatymai!..

Su skaudančia širdimi reikia prisipažinti, kad šiandien atsiranda nemaža žmonių, kurie tariai geriau mokėsią tvarkyti savo gyvenimą, negu kad Dievas įsako ir Bažnyčia nurodo. Jiems vis atrodo, kad Dievas iš žmogaus per daug reikalauja ir per daug varžąs jų laisvę, kad Bažnyčia savo pasninkais ir kitais marinimais atimanti iš jų gyvenimo džiaugsmą, žudanti jų žmoniškumą.

Dr. St. Gruodis, S. J., Kriščiūniskios Dorovės Mokslas.

Tas straipsnis turi būti baisiai neįdomus!... Skaityti apie įstatymus? Geros sėkmės advokatams ir teisėjams juos nagrinėti ir policininkams prasižengėlius surasti! Ir neskaitydamas žinau, kaip jie suvaržo žmogaus laisvę! Ana, nespėsi apsilenkti su kokia taisykle, žiūrėk, policininkas jau ir berašąs tau "tiketą"...

Manau, kad nesuklysiu sakydamas, jog nevienas iš "Laiškų Lietuviams" skaitytojų panašiai pagalvoja ir apie dorovės įstatymus. Lygiai kaip ta jauna vedusiųjų pora, su kuria praeitą savaitę turėjau įdomų pasikalbėjimą. Buvo taip. Plaukiau garlaivių sekmadienio popietę. Abejose upės pusėse driekėsi medžiai, neseniai vėl sužaliavę po žiemos miego. Šalia upės einančiu keliu abiem linkmėm siuvo automobiliai. Visai netikėtai užtikau ir porą lietuvių ant denio. Vyras su žmona ir penkiamečiu sūneliu buvo begrižtą namo, aplankę gimines. Daug apie ką kalbėjome. Pasirodė, iš to paties Lietuvos kampo visų trijų besama. Prieš akis buvo dar gerokas kelio galas plaukti. Atėjo ir mano eilė išsitarti daugiau apie save. Pasisakiau grižtąs namo iš vyskupijos kunigų konferencijos.

— Bus sakančių, kad "tie kunigai" vėl nutarė kokių naujų naštų uždėti; ir taip jau daug jų nešame, — šyptelėjau.

Man visada įdomu pasakyti kito nuomonę ir stebėti, kaip į tai reaguojama.

— Atvirai prisipažinsiu, jog būčiau nedrįsusi to pasakyti, — tarė žmona, — bet kad pats kunigas į tą pusę nukreipėte šneką, man atrodo, kad čia nėra teisybės. Kunigai, mano nuomone, nėra patyrę, kaip tikinčiajam dažnai sunku nešti tas jų uždėdamas naštas. Jei taip tektų paplauti vystykus, naktimis nemigti dėl vaiko-zirzlio arba pajusti krosnies karštį virtuvėje tvankią vasaros dieną, visai kitaip apie tai spręstute!

— Arba nevieną savo uždirbtą centą atiduoti kas sekmadienį, — pridėjo nuo savęs vyras.

— Išėitų, kad dvasiškiai yra kažkokie surūgėliai, — atsakiau, — kurie, patys nenorėdami ar nepajėgdami ragauti gyvenimo tiekiamų džiaugsmų, stengiasi juos ir kitiems apkartinti. Bet tuokart ir gydytojus reikėtų tuo pačiu kaltinti. Dažnai juk daktaras pareiškia nelaimingam ligoniui, jog reikalinga rimta operacija arba heroiška dieta, jei nori gyventi. Tačiau niekas jo dėl to nelaiko liguistu sadištu, ieškančiu savęs patenkinimo kito kančioje. Gydytojas vien pritaiko sveikatos mokslo dėsnius. Kvaila būtų jam išmėtinėti, kad toks negalėstingas su ligoniu. Ir kunigai nieko negali padaryti, jei dorovės dėsniai kartais reikalauja duoti "kietą" atsakymą.

Tačiau jis nemanė nusileisti:

— Bet tarp gydymo ir Bažnyčios nuostatų yra didelis skirtumas, kunige. Jei kam mašina sulaužė koją ar ranką, reikia daryti operaciją, ir joks gydytojas negali nuo to dispensuoti, kad ir kaip to norėtų. Bet gi Bažny-

čios galioje yra išleisti švelnesnius įstatymus.

— Švelnesnius įstatymus? — nu-
stebau. — Bet vargu ar kuris mūsų
norėtų, kad toks septintasis Dievo
įsakymas — Nevok — būtų sušvel-
nintas. Būtų tikrai bloga gyventi, jei
kitas galėtų nebaustas kėsintis į ma-
no nuosavybę! Arba štai penktasis
— Nežudyk. Vien plėšikas ir tokie
barbarai kaip Stalinas galėtų geisti,
kad tas įsakymas būtų sušvelnintas,
leidžias lieti nekaltą kraują.

— Na, bent ypatingoms aplinky-
bėms susidėjus, kunigai turėtų būti
mažiau griežti, — ji karštai rėmė vy-
ro nuomonę. — Štai pavyzdys, paim-
tas iš paties gyvenimo. Mūsų kaimy-
nas, jaunas ir gražus vyras, prieš po-
rą metų vedė. Pernai žiemą žmona
pabėgo su kitu, palikdama raštelį,
jog jai nepatinkas, ir kad galis jos
nebelaukti. Argi ne perdaug griežta
uždrausti tokiam jaunam, pilnam jė-
gų vyrui turėti sau naują gyvenimo
draugę, džiaugtis vaikučių krykšta-
vimu, parėjus iš darbo?... Ir visa tai
dėl kito kaltės! Dvasiškiečiai turėtų ne-
pamiršti, kad mes, pasauliečiai, ne-
turime pašaukimo į kunigus ar į vie-
nuolyną, ir dėl to neturėtų reikalau-
ti, kad gyventume kaip kunigai ar
vienuoliai!

Jutau, kad būtų buvę labai netak-
tiška stačiokiškai atsakyti, jog turė-
tų nemaišyti Dievo ir Bažnyčios įsa-
kymų, ir kad Bažnyčia gali keisti ir
švelninti vien savo, bet ne Dievo
duotus įsakymus.

— Jūs manote, kad mes, kunigai,
turime akmens širdį ir mums to jau-
no vyro negaila. Bet prašau paklau-
syti, kas čia parašyta, — kalbėjau, iš-
siimdamas iš portfelio Naująjį Tes-
tamentą. — “Jei kuris nors atleidžia
savo žmoną ir veda kitą, svetimote-
riauja su ja. Ir jei žmona palieka vy-

rą ir išteka už kito, paleistuvauja”
(Mk. 10, 11-12). Kieno tie žodžiai
pasakyti?

— Kristaus.

— Teisingai. Bet Jis Bažnyčiai ne-
davė galios keisti ar atšaukti Jo pa-
skelbtų įstatymų. Keisti, atšaukti ir
švelninti Bažnyčia gali vien tuos įsta-
tymus, kuriuos ji pati išleidžia. Ve-
dybos yra geras tam pavyzdys. Įsta-
tymas, draudžias dvasiškiams vesti,
yra pačios Bažnyčios duotas. Dėl to
ji ir leidžia rytų apeigų kunigams
vesti. Tačiau įstatymas, draudžias
vedybas, kol vyras ar žmona tebe-
gyvena, duotas paties Kristaus. Dėl
to Bažnyčia per du tūkstančius me-
tų nėra dar nė karto tokių vedybų
leidusi. Jau pirmajame šimtetyje
po Kristaus šv. Paulius rašė korintie-
čių bendruomenei: “Tiems, kurie su-
jungti vedybomis”, — žiūrėkit, kaip
aiškiai jo pabrėžiama, jog moterys-
tės neišardomybės įstatymas duotas
ne jo, ne Bažnyčios, bet Dievo, —
“**įsakau ne aš, bet Viešpats**: žmona
tenepasitraukia nuo vyro; jei pasi-
trauktų, telieka netekėjusi arba tesu-
sitaiko su vyru. Ir vyras teneatleidžia
žmonos” (I Kor. 7/10-11). Žinau,
kad jūsų kaimynui nelengva. Bet ne
kunigo galioje atpareigoti jį nuo Die-
vo įstatymų. Visai panašiai, kaip gy-
dytojas negali dispensuoti ligonio
nuo reikalingos operacijos.

Jiedu prisipažino anksčiau mažai
tegalvoję apie skirtumą tarp Dievo
ir Bažnyčios įsakymų.

— Iš kitos pusės, — kalbėjau to-
liau, — juo daugiau susipažįstu su
Bažnyčios išleistais įstatymais ir po-
tvarkiais, juo daugiau mane žavi jos
motiniškas elgesys su savo vaikais.
Galėčiau daug pavyzdžių išskaičiuo-
ti, bet sustokime prie vedybų, jei jau
kartą įsileidome į kalbą apie jas. Baž-
nyčia galėtų, pavyzdžiui, įsakyti ti-

kintiesiems: niekas teneveda be kunigo. Tačiau 1098-is kanonas štai ką sako: jei kunigo negalima be didelio nepatogumo pasiekti ir pramatoma, kad tokia padėtis tęsis bent mėnesį laiko, leista vesti ir be kunigo; pakanka dviejų liudininkų. Misijų ir rusų užgrobtuose kraštuose tas leidimas gali būti labai praktiškas.

Arba štai kitas pavyzdys. Yra visa eilė bažnytinių kliūčių, darančių vedybas negaliojančiomis: nepakankamas amžius, vienuoliniai įžadai, sukalbis tarp vyro ir moters nužudyti dar tebegyvenančią antrąją pusę, kad galėtų vesti, jei tas sukalbis įvykdomas ir kt. Beveik nuo visų tų kliūčių vien šventasis Sostas tegali dispensuoti. Bet va, kas parašyta 1045-me kanone: jei panaši kliūtis iškyla višumon, kai visa jau paruošta vestuvėms, ir jas reikėtų atidėti, kol suvaikščios laiskai į Romą ir atgal, tokiu atveju gali dispensuoti vyskupas, o jei ir jo negalima dėl kokios nors priežasties pasiekti, vietos klebonas, pagaliau reikalui esant, kiekvienas kunigas. Net jei vedantieji tyčia kliūtį nuslėptų iki pat pasiruošimo vestuvėms, kad tokiu būdu lengviau galėtų būti dispensuoti, dalykas nepasikeičia. Bažnyčia, kaip atjaučianti motina, nenori, kad vedantieji turėtų nemalonumo ir gėdos, atšaukdami pakviestus svečius, arba nuostolių, atsakydami pradėtus parengimus; be to, tuojuo prasidėtų nemalonūs įtarinėjimai ir gandai, kad su ta pora kas nors netvarkoj.

Bažnyčia iš viso labai gerbia ir saugo tikinčiojo gerą vardą. Jei kas, atsiklaupęs priimti Komunijos, staiga atsimintų po paskutinės išpažinties padarytą sunkią nuodėmę, būtų labai nemalonu ir gėdinga prieš kitus staiga pakilti ir nueiti šalin. Tokiu atveju galima drąsiai priimti

šventąją Eucharistiją, o nuodėmę paminėti kitoje išpažintyje. Štai kitas pavyzdys: būtinai reikia eiti išpažinties, bet kito kunigo nėra, kaip brolis. Jei kas būtų padaręs labai gėdingų nuodėmių ir būtų drovu jas pasakyti broliui kunigui, jų galima neminėti. Išpažintis bus gera, tik išleistąsias nuodėmes teks pasakyti išpažintyje pas kitą kunigą. Taip pat panašiu atveju galėtų elgtis ir tėvas ar motina išpažintyje pas sūnų kunigą.

Buvau benoris pradėti kalbą apie ką nors kita, bet, stebėdamas netoliese žaidžiantį jų sūnelį, prisiminiau dar vieną pavyzdį.

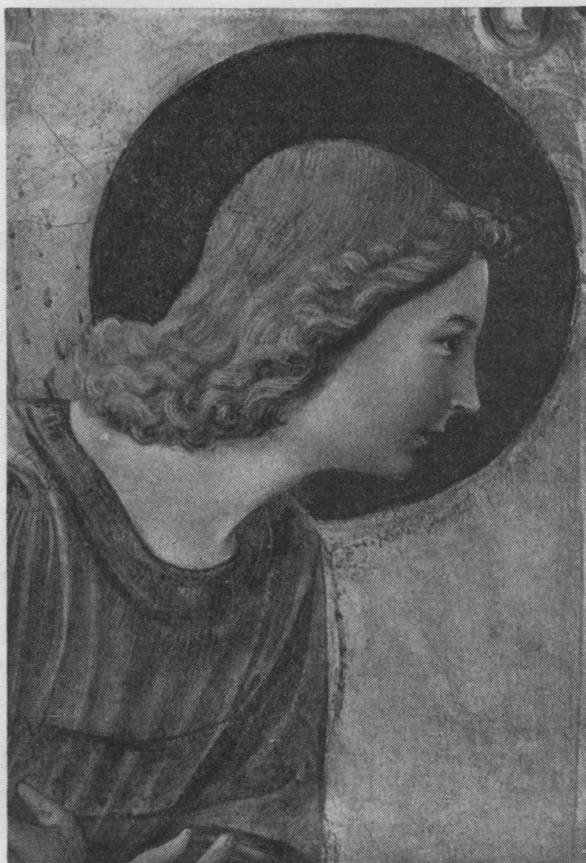
— Arba štai, — tariau, — sekmadienio rytą jūsų Jonukas, pamiršęs, kad šiandien jo pirmosios Komunijos diena, atsidaro šaldytuvą ir iš įpročio suvalgo gabaliuką sūrio. Kai prisimena, jau pervėlu. Su ašaromis akyse bėga pasakyti mamai, kas atsitiko. Ar mažajam reikės laukti kito sekmadienio ir vienam, be draugų ir iškilmų, priimti pirmąją šventąją Komunią? Aišku, kad ne! Bažnyčia nėra kokia pamotė, užsispyrusi, kad jos kiekvienas įsakymas būtų žūt-būt išpildytas. Ji, užjaučianti motina, tokiu ypatingu atveju atpareigoja Jonuką nuo įsakymo būti nevalgiusiam prieš šventąją Komunią.

— Tikrai gražiom spalvom nušvietė Bažnyčią, kunige, — ji pirmoji atsiliepė, man nutilus.

— Ačiū.

— O tu, Stepai, girdėtus pavyzdžius įsidėk į atmintį. Tavoji geresnė už mano. Kartais jie gali būti praktiškai mūsų gyvenime, — šyptelėjo.

— Dar vienas dalykas, Tėve, — tarė vyras. — Mano pusbrolis žinote, truputį atšalęs tikėjime. Nekartą mudviem teko susiginčyti dėl religijos. Jis nori pereiti pas protestantus. Sa-

BEATO ANGELICO

(1387 - 1455)

ARKANGELAS

GABRIELIS

IŠ "APREIŠKIMO"

Šv. Morkaus vienuolyne Florencijoje

Beato Angelico tapyboje yra tiek dvasios ir švelnumo, kad atrodo, jog iš kiekvieno paveikslą trykšta kažkoks palaimintos ramybės noras. Dėl to jį kiti ir pavadino "palaimintuoju" — beato.

ko ten daug mažiau reikalaujama negu iš katalikų. Ir kaip pavyzdį visiškai gimimų kontrolę: esą vien katalikų Bažnyčia tokia atsilikusi nuo kultūringo gyvenimo ir tą praktiką laikanti neleistina, nuodėminga.

— Žinau tą seną priekaištą. Kai kas, gal būt, norėtų pereiti pas plėšikus, nes jie gali pasiplėsti. Tačiau kadangi plėšikai vagia, iš to dar neseka, kad jiems tai leista daryti. Arba yra religinių sektų, neigiančių pragarą. Ar kas mano jo galėsiąs išvengti, tapdamas tokios sektoš nariu? 15-me šimtmetyje labai daug kas netikėjo, kad žemė ne plokščia, o ka-

muolys. Tačiau ji kaip buvo taip ir paliko apskrita.

— Bet jis tvirtina, kad šventajame Rašte nieko nėra pasakyta apie gimimų kontrolę. Ją uždrausti esąs kunigų išmislas, — pertraukė.

— Šventasis Raštas nėra vienintelis tiesos šaltinis. Yra Dievo apreiškimų tiesų, šventajame Rašte neužrašytų, bet Kristaus paliktų perduoti iš kartos į kartą gyvu žodžiu. Apie Marijos Dangun Paėmimą neparašyta šventajame Rašte. Daugelis protestantų tuo faktu netiki. Bet ar dėl to Dangun paimta Dievo Motina išmetama lauk iš ten? Tačiau net ta-

da, jei ne tik šventajame Rašte, bet ir gyvajame Bažnyčios žodyje nieko nebūtų pasakyta, — kitais žodžiais, jei Dievo visai nebūtų apreikšta, — dorovės dėsniai visvien žmones saistytų, nes daugumas jų išplaukia iš pačios žmogaus prigimties. Ir prieš 10-ies Dievo įsakymų paskelbimą ant Sinajaus kalno lygiai nebuvo galima pasisavinti svetimą nuosavybę, žudyti, meluoti ir t.t. Išskyrus 3-jį įsakymą, visi likusieji yra niekas kitas, kaip iškilmingas pakartojimas to, ką Kūrėjas yra įrašęs į žmogaus prigimtį. Gimimų kontrolė kaip tik yra prieš Kūrėjo tvarką ir planą. Taip sakysim, gavęs iš kur nors dar nematytą įrankį, jį apžiūrėjęs ir išanalizavęs mechanikas lengvai sužinotų, kuriam tikslui padarytas. Štai kad ir mūsų garlaisvis. Jei kas anksčiau tokio įtaiso ir nebūtų regėjęs, matydamas jame vairą, motorus, suolus, valgyklą, langus, lovas, gelbėjimosi valtis, netrukus pasakytų: tos mašinos tikslas gali būti tik vienas — žmones vandeniui vežioti. Panašiai, pažiūrėję į tą Tvėrėjo nuostabiai sugalvotą įtaisą — žmogaus kūną ir jo skirtingą sutvarkymą vyre ir moteryje, galime pasakyti: pagal Kūrėjo planą vedybinio akto tikslas gali būti tik vienas — naujos gyvybės kūrimas. Kiekvienas savavališkai išibraujęs į pačios prigimties nustatytą to akto eigą, tuo pačiu išibrauja į Dievo planus ir juos suardo. Ir tai pasakytina apie kiekvieną vyrą ir kiekvieną moterį, nesvarbu, ar jie būtų katalikai, ar protestantai, arba ir visai nekrikštyti.

Vyras pasisakė, jog ta tiesa apie Tvėrėjo išmintį, įrašiusią tąjį prigimties įstatymą į kiekvieno žmogaus — mokyto ir bemokslio, turtingo ir beturčio — sąžinę ir širdį, jį sugėdinusi. Maldoje kartais taip maža pagar-

bos jautęs Dievui. Būtume apie tai daugiau pakalbėję, bet po keliolikos minučių turėjau palikti garlaivį. Pažadėjau apie tą prigimties įstatymą parašyti išsamiau "Laiškuose Lietuviams". Viena tik dar mane neramino. Tu paaiškinai, galvojau, jog Bažnyčia neturi galios keisti Dievo įsakymų. Bet jie sakys: kodėl gi **Dievas** toks nenuolaidus ir stato tokius griežtus reikalavimus? Pasirodo, mano apsirikta. Užsiminus apie tai, buvau nustebintas abiejų gilaus tikėjimo. Dievas žinąs, ką darąs, nors mes šiapus to ir nepajėgiame suprasti.

— Man prisiminė tas gražus, kartą girdėtas pamokslas apie Kristų,— dar pridėjo ji. — Jis negalėjo praeiti pro verkiančią motiną, neprikėlęs jos į kapus nešamo sūnaus. Įmdavo iš motinų rankų mažyčius ir juos laimindavo. Kartą pasirūpino, kad vestuvinėškai turėtų pakankamai vyno. Jam buvo gaila išalkusios minios, gaila ligos kankinamų. Dėl to Jis tokiai daugybei jų grąžino sveikatą. Bet taip pat buvo nepalenkiamas ir be nuolaidų, skelbdamas dorovės įstatymus. Niekas tačiau negalėtų sakyti, jog tai darė dėl užuojautos stokos ar aklo fanatizmo.

— Iš savo pusės, kai pagalvoju, neturėčiau jokio malonumo būti po mirties kartu su tinginiais, savanau džiais ir kiekvienos aukos išsigastančiais ištiželiais, — pridėjo vyras.

Laivo sirenai sušvilpus, atsisveikinau su ta vedusiųjų pora ir nuskubėjau namo, klausdamas savęs, kam daugiau naudos mūsų pokalbis atnešė: mano aiškinimas jiems, ar tos jaunos motinos meilė ir supratimas Kristui, parodęs man, jog tikėjimas lietuvių širdyse dar tebėra gyvas ir neišblėsęs.

A. Tamošaitis, S. J.

APIE ŠĮ BEI TĄ

Praėjusiuose “L. L.” numeriuose buvo kalbama apie įvairias jaunimo problemas dažnai paties jaunimo lūpomis. Į iškeltus klausimus atėjo redakcijon nemaža ir atsakymų. Tačiau tie atsakymai daugiausia buvo ne jaunimo, o vyrų ir moterų, jau sukūrusių šeimas. Vienas kitas atsakymas atėjo ir iš tų asmenų, kurių šeimos jau spėjo sugriūti. Žinoma, geriau būtų, kad rašytų pats jaunimas. Situokusiems yra kitas skyrius “Prie šeimos židinio”. Bet, be abejo, jaunimui yra naudinga išgirsti nuomonės ir tų, kurie jau savo gyvenimu išbandė tai, apie ką jaunuolis ar jaunuolė dar tik svajoja.

Kartais jaunimas pasako: “A, tie suaugusieji mūsų problemų nesupranta”. Gal iš dalies tai ir yra tiesa, bet taip pat yra tiesa, kad jie į tas problemas žiūri iš kito taško, žiūri daug konkrečiau ir objektyviau, be svajonių ir fantazijos. Kiekvienas žmogus turi siekti idealų, bet jaunimas dažnai tuos idealus mato ten, kur iš tikrųjų yra tik idealų kapas. Todėl redakcija kartais mielai deda į “Jaunimo paslapčių” skyrių ir suaugusiųjų nuomonės. Tos nuomonės jaunimui ne visuomet patinka, bet kartais gali priversti šalčiau pagalvoti ir atverti fantastiškų svajonių primerktas akis. Ir šiame straipsne-

lyje pacituosime vieną kitą suaugusiųjų mintį, sukeltą buvusių straipsnių.

Dar apie “senbernius”

Ponas M. M. rašo: “Sakoma, jog vyras iki 30 metų nevedęs yra kažkas negerai. Gal taip, gal ir ne. Gal ir tiesa, kad iki 25 metų yra idealiausias laikas vesti, bet nereikia užmiršti, kad ir vyrai, ne tik moterys, iki to laiko svajoja apie idealus. Jis per daug idealiai ir nerealiai galvoja apie mergaites, laikydamas jas visas šventomis. Tik vėliau atsiveria jo akys, ir jis pamato, kad tas šventumas ir ideališkumas buvo tik jo fantazijos ir įsivaizdavimo padaras.

Jauname amžiuje sukurtos šeimos neretai būna nelaimingos ir kartais net išyra. Tas skubėjimas vesti ar tekėti dažniausiai yra tik dėl to, kad neliktum senberniu ar senmerge. Ką tada žmonės pasakys? Bet čia reikėtų vadovautis savo, o ne kitų žmonių nuomone. Juk žmoną sau, o ne kitiems vedi. Jeigu pagaliau, nesuradęs tinkamos, ir pasiliksi nevedęs, tai bus šimtą kartų geriau, negu vesti netinkamą. Sukurti laimingą šeimą yra gražu, bet yra gražiau visai nesukurti šeimos, negu sukurti nelaimingą šeimą. Nesukūręs šeimos, gal pats jausiesi nelaimingas, bet turėsi jaustis patenkin-tas, kad buvai toks džentelmenas, jog nepadarei nelaimingos dar ir kitos. Jeigu tinkamos nerandį, tai ir nevesk. Jeigu tinkamas nepasipērša, tai ir netekėk. Kam save apgaudinėti erzacais, jeigu nėra originalių vertybių? Jei visi taip galvotų, daug nelaimingų šeimų būtų išvengta. O tos nelaimingos šeimos tai yra viena didžiausių blogybių. Ne tik vyras ir žmona visą gyvenimą kankinasi, bet dažnai ir jų vaikai būna nelaimingi ir netinką gyvenimui.”

Atsakymas Teresei

“Sakai, Brangioji, kad šių laikų berniukų skonis yra visiškai pasikeitęs, kad jiems patinka tik tuščios, “modernios” mergaitės, bet manyčiau, kad ir mergaičių skonis yra gerokai pasikeitęs. Dažyti nagai ir lūpos, pudruotas veidas, nukirpti ir sušaityti plaukai labai nesiderina prie kuklios lietuvaityės vardo. Šiomis priemonėmis rimtų berniukų nepatrauksi, nes jomis žavisi tik vieno vakaro donžuonai. Savo kuklumu ir paprastumu tikrai patrauksi rimto vyro širdį, kai ateis tam laikas. Per daug neskubėk, dar t esi tik aštuoniolikos pavasarių rožė. Jeigu tokią jauną rožę dažnai kas glaus prie savo krūtinės ir lūpų, ji greitai nuvys.

Aš esu 25 metų vyras; žinau, kad ne tik aš, bet ir kiti gerbia tokias mergaites, kaip Tu. Jų laukia, apie jas svajoja, bet jų taip retai pasitaiško.”

Tave gerbiąs V. V.

Atsakymai Paparčiui

Šių metų trečiame “L. L.” numeryje įdėjome J. Paparčio straipsnelį “Kas mergaitėms patinka”, pažymėdami, kad kai kurios to straipsnelio mintys yra diskutinės. Manėme, kad tos mintys sujudins mergaites ir privers savo nuomonę pasakyti. Tikrai kai kurios sujudo ir parašė, bet daugiausia tai buvo vyresnio amžiaus moterys. Jaunosios yra per daug kuklios manydamos, kad su jų nuomone niekas nesiskaitys.

Paparčio straipsnyje buvo per drąsių minčių. Tai galima suprasti žinant, kad tos eilutės išplaukė iš šeimos tragediją pergyvenusio asmens plunksnos. Moterų reakcija buvo labai smarki. Jos pasijuto įžeistos, savo laiškuose nesigailėjo stiprių frazių. Būtų buvę naudingiau, kad

kuri nors šalčiau ir objektyviau ką nors būtų parašiusi.

Bendrai, galima tiek pasakyti, kad tarp vyrų ir moterų nėra tiek daug skirtumo, kaip kartais įsivaizduojama. Tiek vienuose, tiek ir kitose yra gėrio ir blogio pradai. Tiek žmogus, nesvarbu ar jis būtų vyras ar moteris, yra moralus, kiek jis įstengia savyje ugdyti gėrį ir kovoti su blogiu. Skirtumų tarp vyrų ir moterų, žinoma, yra, bet tai yra ne esminiai skirtumai, o tik antraeiliai. Kiekviename mūsų yra ir toji bloga ypatybė, kad savyje nematome ir didžiausių klaidų, o kitame net ir krislelį pastebime. Su kitais esame griežti, o sau viską atleidžiame. Vyrai kaltina moteris, o moterys — vyrus. Toks elgesys nieko gero neatneš. Dėl to ir šeimos dažniausiai sugriūva. Jeigu mes išmoktume daugiau save teisti, o kitiems atleisti, būtume laimingesni patys ir kitus laimingus padarytume. Jei šeimoje kiekvienas mokėtų atsakyti savo “aš”, jis nieko neprarastų. Priešingai, labai daug laimėtų, nes tas jo mylimas “aš” išbujotų kito asmens širdyje.

Redaktorius

KELIONĖ Į URUGVAJŲ

I

Vokiečių priežodis sako: “Kam Dievas nori suteikti malonę, tą siunčia į platų pasaulį”. Taip pat galima pasakyti, kad ypatingą savo malonę Dievas teikia tam, kurį siunčia misijonieriauti į svetimus kraštus. Kas iš mūsų nėra svajojęs vykti į tolimus kraštus, ar kaip misijonierius, ar kaip mokslininkas, ar kaip naujų žemių atradėjas? Yra įdomu pamatyti naujus žmones, naujus papročius, nie-

kad nematytų gyvulių ir augalų. Tai gi, ir aš buvau patenkintas, kai šių metų vasario 19 dieną galėjau lipti į laivą ir vykti į tolimą Pietų Ameriką misijonieriauti tarp lietuvių ir mokyti vienoje Urugvajaus kolegijoje.

Kai laivas pajudėjo iš Niujorko uosto, jaučiau kažkokį keistą liūdesį, kurį, tur būt, pajunta kiekvienas keleivis. Ir Šekspyras sako, kad "kiekvienas atsiskyrimas yra graudenantis liūdesys". Išblaškyti tai nuotaikai tuoj stengiausi susipažinti su savo bendrakeleiviais. Drauge keliavo vienas domininkonas ir pranciškonas. Juodu keliavo taip pat misijonieriauti. Buvo dar ir daugiau kunigų, kurie vyko į Pietų Ameriką įvairiais tikslais.

Protestantų misijonieriai

Kaip jau minėjau, laive buvome trys katalikų kunigai, važiuojantieji į misijas, o protestantų buvo dešimt pastorių. O jeigu dar priskaitysį ir jų žmonas, kurios taip pat dirbs misijų darbą mokyklose ar kitokiose įstaigose, tai bus tikrai nemažas protestantų misijonierių būrys, kurie vyksta į katalikiškąją Pietų Ameriką platinti savo tikėjimo. Vieno pastoriaus užklausiu, dėl ko jie eina misijonieriauti į katalikiškus kraštus, jau pažinusius Kristaus mokslą, ar negeriau būtų keliauti kur nors į Afriką ar kitus pagoniškus kraštus. Kiekviena krikščionybės forma ar sekta jau būtų tų primityviškų kraštų religinis ir kultūrinis pakėlimas. Jis atsakė, kad Pietų Amerikoje esą nepakankamai katalikų kunigų, todėl jie eina į pagalbą.

Vis dėlto liūdna, kad per mūsų kaltę ir apsileidimą daug katalikų tuose kraštuose atsisako savo tikėjimo, pereidami į įvairias sekas. Jei gu turėtume daugiau kunigų, kurie sutiktų vykti į Pietų Amerikos vals-

tybes, tai taip greitai neprarastume to, kas jau mums priklauso.

Paskui paklausiau, kaip žiūri į jų misijas valdžia, ar nebijo, kad įvairios sekotos gali suskaldyti tautą. Atsakymas buvo: "Jungtinėse Amerikos Valstybėse yra virš 200 sektų, o ar ten trūksta vienybės?" — "Taip tai taip", atsakiau, "bet būtų didesnė vienybė, jeigu to sektų susiskaldymo nebūtų. Šiaurės Amerikoje tos vienybės jau nuo pradžios nebuvo, todėl nieko nepadarysi, bet kam skaldyti Pietų Amerikos religinę vienybę?" Jis atsakė, kad ta religinė vienybė nesanti reikalinga. Jo nuomone, net geriau, kai viena tikyba konkuruoja su kita, tokiu būdu visi parodo daugiau pastangų.

Daugiausia tų misijonierių priklausė "mormonų" sektai. Šią sektą įsteigė Joseph Smith 1830 metais. Kiekvienas jų narys turi būti misijonierius. Į misijas turi važiuoti savo lėšomis. Skaitosi pareiga atlikta, pamisijonieriavus dvejus metus; po to galima grįžti namo. Jie sako dabar visame pasaulyje turį apie milijoną narių. Paskutiniu metu jie labai sparčiai plinta Pietų Amerikoje.

Pasiklausinėjau apie jų mokslą, klausiau, ar jie yra protestantai. Atsakė, kad ne. Mat, jie ne tik Šv. Raštą pripažįsta, bet turi dar ir kitus šventus raštus, paties Dievo apreikštus. Knygoje "The Book of Mormon" yra surašyti tie nauji Dievo apreikškimai. Pagal šią taisyklę taip pat ir "Christian Science" nebūtų protestantiška sekta, nes ir jie be Šv. Rašto turi dar kitą per kažkokią moterį atėjusį apreikškimą. Mormonai tiki amžiną moterystę. Moterystė danguje tęsis per amžius, nes žmonės kelsis su kūnais. Tie mormonų misijonieriai daugiausia buvo jaunuoliai. Tarp jų buvo ir jauna mergaitė, su vienu

Trinidad salos gyventojų lūšnelės

tų jaunuolių susijungusi “amžina moteryste”. Jų gyvenimas yra gana asketiškas: jiems negalima gerti nei alkoholio, nei kavos, nei arbatos. Taip pat negalima rūkyti. Jie vaikščioja nuo durų prie durų, kalbindami žmones prisidėti prie jų tikėjimo.

Tas faktas, kad šie žmonės, gindami ir platindami aiškiai klaidingą tikėjimą, parodo tiek pastangų ir pasišventimo, mums turėtų būti pavyzdys, kad ir mes daugiau išmoktume aukotis už savo tikrą, paties Dievo apreikštą tikėjimą.

Trinidad

Penktą kelionės dieną, nuplaukę iš viso 1942 mylias, pasiekėme Trinidad (Švenč. Trejybės) salą, esančią netoli Venecuelos. Gal šia proga kai kuriems skaitytojams bus įdomu ši tą sužinoti apie sausumos ir jūros mylias. Paprasta sausumos mylia turi 1760 jardų (1609,3 m.). Jūros mylia yra didesnė, ji turi 2023,3 jardus (1855 m.). Jūros mylia yra ne tik nuotolio mastas, bet taip pat ir žemės rutulio kampas, atitinkąs vieną geografinio pločio minutę. 60 jūros mylių sudaro vieną laipsnį. Žemės ru-

tulys, kaip ir kiekvienas rutulys, turi 360 laipsnių.

Jūros mylia yra ne tik nuotolio ir kampo mastas, bet taip pat ir laiko. Ekvatoriuje viena skritulio minutė atitinka vieną jūros mylią. Žemė, sukdama apie savo ašį, padaro kas keturios sekundės vieną jūros mylią. Taigi, dabar aišku kaip atsirado jūros mylia. Laivo plaukimo greitis yra matuojamas ne tik myliomis, bet ir mazgais. Mazgas reiškia tą patį, kaip ir mylia. Šis žodis yra kilęs iš senovinio greičio matavimo, kai greitį matuodavo virvėmis, ant kurių užrišdavo mazgus.

Po šios trumpos ekskursijos apie jūrininkystės matus, grįžkime prie Trinidad salos. Ją atradęs pats Kolumbas 1498 metais. Iki 1797 m. ji priklausė Ispanijai, ir buvo žinoma kaip piratų sala. 1797 m. anglai užpuolė šią salą ir ispanus nugalėjo. 1802 m. pagal Amiens sutartį sala buvo oficialiai pripažinta Anglijai. Tai nepaprasto grožio sala. Augmenija labai turtinga: kokoso palmės, cukraus nendrės ir virš 140 įvairių augalų rūšių, iš kurių žievės daro vaistus.

Senieji salos gyventojai yra beveik dingę. Jie yra susimaišę su ispanais ir iš Afrikos kilusiais negrais, kurie čia seniau buvo vežami vergauti. Gyventojų čia yra virš pusės milijono. Katalikų esą virš 200,000. Šioje salo-

je mūsų laivas apsirūpino kuru ir maisto produktais, o mes ja pasigrožėjome ir puikiai išsimaudėme. Taip atsigaivinę, keliavome į Barbados salą, apie kurią parašysiu kitą kartą.

J. Venckus, S. J.

Dievas, ar amžinoji materija?

Nė vienas iš žymiųjų filosofų ar gamtininkų šiandien nesilaiko materialistinės Buechner'io ar Feuerbach'o teorijos; Haeckel'io teorija apie "jėgą ir medžiagą" taip pat nuėjo užmarštin. Niekas iš rimtųjų mokslininkų nedrįsta šiandien tvirtinti, kad vienintelis visatos pagrindas — "amžinoji materija". Šių teorijų klaidingumas jau prieš 60 metų išsamiai buvo įrodytas, ypač Hermann'o Schell veikale "Gott und Geist" (Dievas ir dvasia). Mūsų laikais visi pasaulinio garso mokslininkai - filosofai ir gamtininkai — yra galutinai nuo jų nusigrįžę.

Materialistinės teorijos tvirtinimai, kad ji remiasi aiškiais ir nesugriaunamais mokslo įrodymais, o tikėjimas — silpnų ir tamsių žmonių savavališkomis prielaidomis, jau visai atgyvenę. Kiekvienas objektyvus dabarties gamtininkas pripažįsta: moksle pasiekėme kuone išsamaus daiktų pažinimo ir aiškiai supratome tikėjimo reikalingumą, jei norime moksluose žengti pirmyn. Ir priešingai: mes taip pat įsitikinome, kad krikščioniškajam tikėjimui niekur nereikia bijoti mokslo pažangos. Dar daugiau: tikėjimas kiekvienu atveju padeda mokslui, nes tikintis krikščionis visuose mokslo klausimuose bei sunkenybėse patvariai ieško tikrų atsakymų, vedamas tvirto įsitikinimo, kad

tik juos suradęs, jis giliau pažins ne tik gamtos paslaptis, bet ir krikščioniškojo Apreiškimo vertybes.

Taigi, nūdien jau neegzistuoja dilema "arba... arba": arba Dievas, arba amžinoji materija; arba tikėjimas, arba mokslas. Šiandien visiems aišku, kad medžiaginio pasaulio būtis ir jos įstatymai niekuomet nebus suprantami patys savyje, bet tik tikėjime į Dievą. Kaip tik per medžiaginio pasaulio ir jo jėgų tyrinėjimą, mes vis daugiau artėjame prie ir šiaip jau naučiamo Dievo didingumo ir universalumo.

Nors moksle materializmas jau atgyveno savo dienas, bet praktiškame gyvenime jis toli gražu dar nenugalėtas. Daugelis net išprususių žmonių, ypač kuriems viskas gerai sekasi, tyliai galvoja, kad kiekvienam tik šis pasaulis egzistuoja; kad gyvenimo prasmė — niekas kita, kaip kuo daugiau pasinaudoti jo malonumais. Tuo būdu senojo materializmo vietą šiandien vis labiau užima praktiškasis nihilizmas. Šis savo gyvenimo supratimu ir visa praktiška pasaulėžiūra niekuo nesiskiria nuo ano.

Norėdamas pasikalbėti apie savo ruošiamąjį doktoratą, neseniai mane aplankė vienas studentas. Jis protavo:

— Argi žmogus esmėje nėra plėšrus žvėris? Netgi rafinuotesnis žvėris negu visi kiti! Iš to betarpiu se-

ka, kad visa ko pagrinde egzistuoja tik amžinoji materija, pasireiškianti įvairiais pavidalais ir savo formos laisve besistengianti kitus užviešpa-
tauti ir suimti į save.

Tada aš kreipiausi į jį priešingu klausimu:

— Ką jūs pasakytumėt, jeigu kas nors, ko jūs nieku nenuskriaudėte ir neužgavote, pavadintų jus “plėšriuojų žvėrimį”? Ar mane jūs aplankėte, kaip plėšrus žvėris?

Jis atsakė:

— Prašau: ar aš neplėšiu jūsų laiko? ar netrukdu jums dirbti naudingesnį darbą?

— Ne, mielas! Jūs ieškote mano pagalbos savo darbe ir prileidžiat manųje esant nesavanaudiškos meilės. Bet tai yra priešgynybė plėšrumo instinktui: aš iš jūsų nieko negaunu, bet tik duodu. Todėl jūs prieštaraunate sau pačiam. Pažvelkite į būrius tų, kurie krikščioniškoje meilėje, be jokios asmeninės naudos, dargi net dideliu pasiaukojimu, stengiasi kitiems padėti.

— Bet tai darydami, jie laukia juo didesnio atlyginimo danguje. Ar tai nėra savanaudiškas, nors ir aukštesnėje formoje?

— Aš esu priverstas jūsų paklausti: ar gali tai išsitekti “plėšrumo instinkto” sąvokoje? Kam ir kas danguje mi plėšiama?

Po šio klausimo, studentas pasijuto keblokai. O aš kalbėjau toliau:

— Ką žmogus sunkiausiai pakelia ir ko jis labiausiai kratosi? Būti pusgalviu. Nė vienas nenori būti kvailu, nors tokių iš tikrųjų ir būtų. Ką tai reiškia? Kad neprotingume jis įžiūri savo, žmogaus, prigimtį — joje esančios dvasios — įžeidimą ir paneigimą. Ką bendro turi materija ar gyvulystė su šiuo reiškiniu? Kuris gyvulys, pavadintas kvailiu, įsižeidžia?

Taigi, žmoguje pastebime tai, kas nėra materija, bet kas išreiškia dvasinės vertybes, kurios su materija nieko bendra neturi. Nors žmogus, turėdamas laisvą valią, gali nuo savo, kaip dvasinės būtybės, aukštumos nukristi ir tapti gyvuliškesniu už gyvulį, bet iš to neseka, kad jis pagal savo prigimtį — iš savo esmės — yra žvėris, ar net blogesnis už jį.

Be to, daiktų esmės niekuomet negalime nustatyti iš jų sugedimo. Ar galėtume pasakyti, kas yra obuolys, iš jo supuvimo? Aišku, ne. Pastudijuokit pagrindiniausią Dessaur'io veikalus. Ten jūs surasit, kad daiktų būtis, jų esmė, negali būti suprasta, žvelgiant į juos iš materialinės žemumos, bet iš dvasinės aukštumos; giliausiai jie gali būti suprasti, žvelgiant į juos iš tikėjimo į Dievą, visų daiktų, taip pat ir materijos, Sutvėrėją.

Po mūsų pasikalbėjimo studentas buvo giliai susimąstęs, bet nuo materialistinio žmogaus vertinimo vis dar negalėjo atsipalaiduoti. Jis paklausė:

— O kaip su masės žmogumi?

— Į tai aš galiu trumpai taip atsakyti: žmogus, kuris norėjo tapti laisva asmenybe be Dievo, paniekino Jo įsakymus. Kadangi tie įsakymai buvo kartu ir jo būtybės giliausieji įstatymai, paniekinęs juos, žmogus paruošė kelią savęs nuvertinimui ir nukrito daug kartų žemiau už gyvulį. Su juo atsitiko pagal senovės išminties posakį: “Corruptio optimi pessima — geriausio nupuolimas visuomet blogiausias”. Tai turėtų būti mums paskatinimas: mes privalome iškilti iš masės, vėl tapti asmenybėmis pagal Dievo paveikslą, kaip kad buvo žmogus pradžioje.

Iš dr. Matthias Laros straipsnio

“Gott — oder die ewige Materie? —

G.S.J.

PRESBITERIJONAI

Presbiterijonai Europos kontinente labiau yra pažįstami reformatų vardu, o Lietuvoje jie yra vadinami kalvinistais. Jų įsteigėjas yra Jonas Kalvinas, gimęs Prancūzijoje, Noyon mieste, 1509 m., o miręs Genevoje (Šveicarijoje) 1564 metais. Tėvai buvo katalikai, motina buvusi ypatingai pamaldi. Vaikas buvo silpnos sveikatos, bet pasižymėjo dideliais gabumais. Tėvai norėjo, kad jis taptų kunigu. Jonas jau buvo pradėjęs kunigiškus mokslus, bet tuoj pakeitė nusistatymą ir ėmė studijuoti teisę. Jis niekadęs nebuvo uolus katalikas. Bestudijuodamas susidūrė su protestantiškomis idėjomis persiėmusiais profesoriais ir pats palinko į protestantizmą.

Jonui Kalvinui esant 22 metų amžiaus, mirė tėvas. Toliau studijuoti teisę buvo neįmanoma. Jis ima domėtis teologiniais klausimais, kuriuos aiškina pagal savo supratimą, o kartais savo tezėms įrodymų ieško Šv. Rašte. Sakosi, kartą savyje pajutęs didelę šviesą arba tiesos pažinimą. Tai yra tipiškai protestantiškas „atsivertimas“. Po to atsivertimo, po tos didelės vidujinės šviesos, jam neberekėjo nei mokytojų nei Bažnyčios, jis pats sau tapo vadovu tikėjimo klausimuose.

Kai katalikiškame tų laikų Paryžiuje Kalvinas pradėjo skelbti savo protestantiškas pažiūras, sutiko didelį pasipriešinimą ir buvo ištremtas. Trejus metus jis klaidžiojo po įvairius miestus, kol pagaliau pasiekė Bazelį (Šveicarijoje). Tebebūdamas

26 metų, parašė veikalą vardu „Christianae Religionis Institutio“. Katalikai šią jo knygą pavadino „Eretikų Koranu“. Kalvinas, galutinai apsigyvenęs Genevoje, praplatino savo mokslą Šveicarijoje. Genevoje ir bažnytinė ir civilinė valdžia buvo protestantų rankose. Anglikonų Bažnyčios sektos moko, kad Bažnyčia turi būti atskirta nuo Valstybės, o kalvinistai sako, kad civilinė valdžia turi visomis priemonėmis remti ir palaikyti Bažnyčią.

Kalvino mokslas

Kaip Liuteriui, taip ir Kalvinui vienintelis tikėjimo šaltinis yra Šv. Raštas. Žmogus galys būti išganytas vien tikėjimu, be gerų darbų. Žmogaus prigimtis taip esanti gimtosios nuodėmės sugadinta, kad jis nieko gero negali padaryti. Katalikų Bažnyčia moko, kad gimtoji nuodėmė žmogaus prigimties visiškai nesugadino, tik ją susilpnino, todėl per ilgesnį laiką jam yra sunku vien tik savo jėgomis nugalėti pagundas ir užlaikyti visus įsakymus. Bet jis tai gali padaryti su Dievo malone, kurios jam niekad netruks, jeigu tik jis jos norės ir prašys. Bet žmogus vien tik savo jėgomis gali daug gerų darbų atlikti, pvz. mylėti savo tėvynę, artimą, duoti išmaldą ir t.t.

Ne tik nuo katalikų, bet ir nuo daugelio kitų protestantiškų sektų Kalvinas skiriasi tuo, kad jis priima **predestinaciją**. Predestinacija visai sunaikina žmogaus laisvą valią. Pagal šį mokslą, Dievas dalį žmonijos yra sutvėręs amžinai laimei, o kitą dalį — amžinai pražūčiai. Tie, kurie yra Dievo išrinkti išganymui, negali pražūti, nežiūrint, koks bebūtų jų gyvenimas; o kurie yra paskirti pražūčiai, negali būti išganyti, nors ir kažin kaip stengtųsi.

Dėl ko Kalvinas skelbė tokį žiaurų mokslą? Juk žmogaus širdis tiesiog purtos, pamanius, kad Dievas sutvėria žmones, kurie visai be savo kaltės turės amžinai kankintis pragare vien dėl to, kad Dievas taip norėjo. Kalvinas, be abejo, suprato, kad toks mokslas yra žiaurus, bet jis manė, kad predestinacija yra absoliutiškos Dievo galybės išvada. Jam atrodė, kad jeigu žmogui paliksi laisvę, tai jis galės visus Dievo planus suardyti. Pagal jo mokslą gerieji daro tai, ko Dievas nori ir savo malone juos verčia tai daryti. Tai malonei žmogus negali atsisipirti. Taigi, gerus darbus jis daro prievarta. Jeigu žmogus galėtų atmesti Dievo malonę, tai Dievas būtų bejėgis. Taigi, pagal šį mokslą yra iškeliama Dievo galybė, bet panaikinama žmogaus laisvė.

Kaip Katalikų Bažnyčia žiūri į šį klausimą? Ji pripažįsta Dievo visagalybę, bet nepanaikina nė žmogaus laisvos valios. Calvinistų predestinaciją ji griežtai atmeta. Predestinacija yra Dievo nuo amžių padarytas neklaidingas ir nepakeičiamas sprendimas, kuriuo Jis nustato, koku keliu visi pasaulio įvykiai turės eiti. Taigi, Dievas jau nuo amžinybės žino, pramato ir sutvarko viso pasaulio eigą taip, kad niekas negali prieš Jo valią įvykti. Kitais žodžiais tariant, Dievas jau nuo amžinybės žino, kas bus išganytas ir kas pasmerktas. Be abejo, kad ir Katalikų Bažnyčia pripažįsta, jog Dievas viską nuo amžių žino, bet tas Jo žinojimas nepanaikina žmogaus laisvos valios. Dievas žino, **ką žmogus laisvai darys**. Dievas žmogui visuomet duoda reikalingų malonių, kad jis galėtų būti išganytas, bet žmogus, būdamas laisvas, gali tomis malonėmis pasinaudoti arba jas atmesti. Taigi, nors Dievas žino, kaip su žmogum

bus, bet ne dėl to žmogus bus išganytas arba pasmerktas, kad Dievas žino, bet vien dėl to, kad pats žmogus savo laisva valia taip apsisprendžia. (Plačiau apie tai buvo rašyta "L. L." Vol. I, No. 9, 135 psl. **Red.**).

Kalvinas nepripažino Kristaus tikro esimo Švenč. Sakramente. Jis šioje srityje nuėjo dar toliau už Liuterį. Dėl Eucharistijos kilo tarp judviejų didelis ginčas. Calvinui komuniya (Abendmahl) yra tik grynas simbolizmas.

Kalvino Bažnyčios supratimas taip pat yra skirtingas nuo Liuterio. Liuteriui Bažnyčia yra nematoma tikinčiųjų draugija. Ją sudaro visi, kurie tiki. Kadangi tikėjimas nėra matomas dalykas, tai ir ta draugija yra nematoma. Kalvino Bažnyčia yra matoma. Žinoma, ne tokia, kaip Romos, nes jis nepripažįsta popiežiaus, bet ji turi būti tikra žmonių organizacija, su viršininkais, su administracija. Presbiterijonai, tur būt, bus vienintelė protestantų sekta, kuri sąmoningai į savo tarnybą įkinkė valstybę. Presbiterijonai griežtai reikalauja, kad valstybė uždarytų sekmadieniais barus, kad šeštadienių vakarais ir sekmadieniais neleistų šokių.

Kalvinas buvo nepaprastai griežtas žmogus, nemėgo nusileisti. Morališkai nieko jam nebuvo galima prikišti. Buvo įsitikinęs, kad jis yra teisus ir kad Dievas taip galvoja, kaip ir jis. Savo įsitikinimus griežtai gynė ir be pasigailėjimo persekiojo visus, kurie nenorėjo su juo sutikti. Nebuvo nė vieno popiežiaus tokio griežto, kaip Kalvinas, nors jis savo pasekėjams liepė popiežių vadinti antikristu. Bet kokia tolerancija Calvinui buvo visai svetima.

Reikia pripažinti, kad šiandien presbiterijonai griežtai nesilaiko Kalvino mokslo. Jie taip griežtai nepri-

MASACCIO

(1401 - 1428)

Dalis paveikslo, pavadinto
 "MOKESČIAI" esančio
 Florencijoje.

RENEŠANSAS

Penkioliktojo amžiaus pradžioje gotiškąjį meną pakeičia renesansas. Jau Giotto keturioliktojo amžiaus pradžioje pradėjo vaizduoti gyvus, natūralius žmones, o ne bejausmes bizantiškas figūras. Dar toliau šiuo keliu nuėjo renesanso atstovai, kurių pirmataku yra laikomas Masaccio. Artistai dabar ne tik stebi gamtą ir ją stengiasi kuo natūraliau atvaizduoti, bet pradeda studijuoti anatomiją ir perspektyvą. Geriau supranta šešėlių reikšmę ir stengiasi jais išgauti kuo ryškiausią ir natūraliausią efektą. Studijuoja žmogaus kūno proporcijas, stengiasi atvaizduoti ne visiems tinkančius bendrus tipus, bet charakterius.

Šio periodo tapyboje yra ryškus realizmas. Iš atvaizduotų asmenų veidų galima suprasti jų mintis, norus, aistras. Kiekvienas yra skirtingas, kiekvienas atskiras tipas, kaip iš tikrųjų gyvenime ir yra. Gal tik B. Angelico yra šio periodo išimtis. Jo paveikslai nėra tokie realūs, bet daugiau sudvasinti, saldūs.

Pradėtu renesanso keliuėjo F. Lippi, Ghirlandaio, Botticelli ir kiti 15-to bei 16-to amžiaus menininkai iki tų viršūnių, kuriose atsistojo Michelangelo, Leonardo da Vinci ir Raffaello.

pažįsta nė predestinacijos, nė nesaiko, kad žmogaus prigimtis yra visiškai sugadinta. Administracijos forma yra beveik ta pati. Bažnytinę valdžią sudaro Konsistorija, susidedanti iš šešių dvasiškių ir iš dvylikos pasauliečių. Kalvinizmas, kaip mokslinė sistema, dabar yra, galima sakyti, miręs.

John Knox

Kita reikšminga asmenybė presbiterijonų Bažnyčioje buvo John Knox, gimęs Škotijoje 1505 m. Katalikų kunigu jis buvo išventintas 1530 m. (Kalvinas nebuvo kunigas). Nuo Katalikų Bažnyčios jis pradėjo pamažu

tolti ir 1546 m. galutinai nuo jos atsiskyrė. Tapęs protestantu, Knox turėjo išvykti iš Škotijos. Buvo Prancūzijoje, Anglijoje ir pagaliau atvyko į Šveicariją, kur susipažino su Kalvinu, pasisavindamas daugelį jo minčių. Grįžęs į Škotiją (1555 m.), pradėjo platinti Kalvino mokslą. Patraukė didelę aristokratijos dalį, nes jie tikėjosi, tapę kalvinistais, perimti Katalikų Bažnyčios turtus. Marija Stuart 1560 m. užėmė Škotijos sostą ir stengėsi pašalinti kalvinizmą, bet jos pastangos buvo be vaisių, nes pasipriešinimas buvo per didelis. Ji buvo net priversta bėgti iš Škotijos ir ieškoti Anglijoje pagalbos pas Elz-

bieta. Škotijos parlamentas paskelbė kalvinizmą valstybės religija.

John Knox nieko prie Kalvino teologijos nepridėjo, tik buvo uolus kalvinizmo platintojas. Jis net yra pasakęs, kad kiekvienas protestantas turi teisę užmušti bet kurį kataliką, kaip stabmeldį. Kaip žydai persekiojo amalekitus, taip kiekvienas protestantas turi persekioti katalikų kunigus ir visus, klausančius popiežiaus. Presbiterijonų Bažnyčia ir šiandien yra Škotijos valstybės bažnyčia. Anglijos karalius, užimdamas sostą, turi prisiekti, kad jos nepersekios, bet rems. Nemaža kalvinistų yra Olandijoje, Šveicarijoje ir Prancūzijoje. Kur tik galėjo, jie persekiojo katalikus; o kur buvo jų mažuma, tai buvo labai neramus elementas ir šaukė, kad juos kiti persekioja, save jie vadino kankiniais.

Presbiterijonai Amerikoje

Į Ameriką kalvinistai atvyko labai anksti, jau 1562 m. čia jų būta. Daugiausia jie atvykdavo iš Prancūzijos, Olandijos, Škotijos ir Anglijos. Pirmoji bažnytinė organizacija buvo sudaryta Filadelfijoje 1706 m. Amerikos presbiterijonų Bažnyčia išlaikė savo pirmąją dvasią beveik du šimtmečius, bet 1861 m. dėl vergijos klausimo pradėjo skilti. Paskui skaldėsi ir dėl kitokių priežasčių. Dabar jų yra daug grupių, kurių vieną kitą čia paminėsime: "Associated Reformed Presbyterian Church", "Associated Presbyterian Church of North America", "Colored Cumberland Presbyterian Church", "Orthodox Presbyterian Church", "United Presbyterian Church" ir kitos. Šios grupės yra viena nuo kitos nepriklausomos. Amerikoje yra iš viso apie 2,800,000 presbiterijonų. Pilnu nariu jie skaito tą, kurs, pasiekęs 16 metų amžiaus ir išėjęs katekizmo pa-

mokas, yra gavęs iš savo dvasiško sutvirtinimą (confirmation). Tam tikra bažnytinė vadovybė priima ministerio paruoštus ir pristatytus asmenis ir juos įrašo į narių knygą. Tie, kurie dar nėra pilni nariai, yra vadinami "prijaučiantieji". Pasaulyje yra apie 10 milijonų tikrų presbiterijonų ir apie 20 milijonų prijaučiančiųjų.

Lietuvos kalvinistai

Lietuva katalikybę priėmė vėlokai. Kai Vokietijoje prasidėjo Reformacija, Lietuvos Katalikų Bažnyčia dar buvo jauna ir dėl to nelabai stipri. Pirmuoju protestantizmo skelbėju Lietuvoje yra laikomas kun. Jonas Tartila, kurs 1535 m. Šilalės bažnyčioje pradėjęs aiškinti Liuterio tezes. Bet jis buvo priverstas iš Lietuvos išsikraustyti į Prūsiją. Lietuvos didikai pradėjo linkti į protestantizmą. Iš jų yra minimi Bilevičiai, Kęsgailos, Katkevičiai, Sapiegos, Glebavičiai ir Radvilos, kurie vėliau galutinai iš Katalikų Bažnyčios pasitraukė.

Karaliaučiaus universiteto profesorius A. Kulvietis buvo įsteigęs Vilniuje protestantišką mokyklą Lietuvos bajorų vaikams. Bet vėliau ta mokykla buvo uždaryta ir Kulvietis išvyko į Prūsiją, nes Zigmantas II netoleravo protestantų. Visai kitaip buvo prie Zigmanto Augusto III, kurs bičiuliavosi su protestantais. Jam laiškus rašė ir pats Kalvinas, ragindamas atsisakyti nuo Popiežiaus ir savo krašte pravesti reformaciją. Zigmantas Augustas mandagiai į tuos laiškus atsakė, bet reformacijos vis dėlto nepravėdė. Vėliau jam buvo pasiūlyta paremti Lenkijos tautinės bažnyčios susikūrimą, bet greitas katalikų susiorientavimas sulaukė karalių nuo to žingsnio.

Kitas pavojus buvo dar didesnis. Kadangi Zigmantas Augustas nė su

savo trečiąja žmona Kotryna Habsburgiete nesusilaukė įpėdinio, reformatorių buvo raginamas persiskirti su Kotryna ir vesti kitą. Jis išsiskyrė su Kotryna, bet kitos nevedė. Tokiu būdu praėjo pavojus, kad jis Lietuvai taptų tuo, kuo Anglijai tapo Henrikas VIII. Jis nuo Bažnyčios neatsiskyrė ir liko ištikimas savo tėvų tikėjimui.

Lietuvos didikai vis dėlto nenustojo meilikaus su Kalvinu. Ypačiai reformacijos platinime Lietuvoje pasižymėjo du pusbroliai: Radvila Juodasis ir Radvila Rudasis. Radvila Juodasis valdė Nesvyžių, o Rudasis — Biržus ir Kėdainius. Radvila Juodasis, Vilniaus vaivada ir Lietuvos kancleris, bestudijuodamas užsienyje, buvo susipažinęs su reformacija, bet vis tik nesiskubino jos priimti. Jis pažinojo Kalviną, kurs ragino Radvilą atsisakyti nuo Katalikų Bažnyčios ir prikalbinti taip pat Zigmantą Augustą, kad atsisakytų. Prikalbinti karaliaus jam nepasisekė, bet pats Radvila perėjo į reformatus ir patraukė visą savo šeimą. Galingieji Radvilos dėjo visas pastangas, kad kalvinizmas paplistų Lietuvoje. Radvila Juodasis 1557 m. suorganizavo pirmąjį reformatų sinodą Vilniuje, kuris nutarė įsteigti reformatų bendruomenę, vadinamą „Lietuvos Vienetu“, Vilniaus krašte išlikusią iki mūsų laikų.

Radvila Juodasis įsteigė Brastoje spaustuve, kuri spausdino reformatų religines knygas. Ten buvo išspausdinta lenkų kalba garsi „Brastos Biblija“, dedikuota Zigmantui Augustui. 1660 Lietuvos protestantai išspausdino Anglijoje lietuvišką bibliją. Vertimas buvo nevykęs, todėl tuoj buvo paruošti dar kiti geresni vertimai. Senasis Testamentas buvo išleistas Karaliaučiuje 1701 m., o

Naujasis — 1727 m. Vėliau protestantai dar kelis kartus atspausdino bibliją, o katalikų Šv. Rašto Naujojo Testamento pirmasis leidinys buvo paruoštas vysk. Giedraičio (1754–1868).

Vilniuje, Kėdainiuose, Šiluvoje, Biržuose ir Nesvyžiuje buvo įsteigtos kalviniškos mokyklos. Taigi, reformacija Lietuvoje buvo sparčiai platinama. Patys reformatai sako, kad 16 ir 17 šimtmečių Lietuvoje buvo apie 200 kalviniškų parapijų. Kai 1612 m. Marija pasirodė Šiluvoje, ji verkė. Atrodė, kad Lietuva žus Katalikų Bažnyčiai. Sakoma, kad tada visoje Žemaitijoje tebuvo likę septyni katalikų kunigai. Bet vis dėlto Dievo Apvaizda pasuko Lietuvos likimą kita kryptimi. Pirmas nuopelnas priklauso Lietuvos liaudžiai, kuriai reformacija nebuvo prie širdies, todėl nesiskubino pasekti ponų pavyzdžių. Greitai prasidėjo katalikų reakcija. Gal didžiausias nuopelnas buvo nuncijaus Komendonio ir Varmijos vyskupo Stanislovo Hosijaus, kurs Višutiniam Tridento susirinkime susipažino su naujai įsteigto Jėzuitų Ordino teologais. Hosijus buvo jais sužavėtas, ypač Petru Kanizijum. Jis parsikvietė į Varmiją jėzuitus 1564 metais. Vysk. Protasevičius 1569 m. pasikvietė jėzuitus į Vilnių. Jie įsteigė Vilniuje pirmąją kolegiją 1570 m. Kalviniškai nusistatę didikai labai trukdė jėzuitams darbą, o liaudis jų dar nepažinojo, todėl darbas nebuvo lengvas. Vis dėlto jėzuitai savo pasišventimu, ypač didvyriškai gelbėdami žmones 1573 m. maro metu, įsigijo liaudyje daug simpatijų. Ir patys didikai pradėjo atitolti nuo reformacijos. Radvilos Juodojo vaikai grįžo į katalikybę. Mikalojus Kristupas Radvila, pramintas Našlaitėliu, pažinęs Šveicarijos Kalvino mokinių

gyvenimą, nutolo nuo kalvinizmo. Jis pats grįžo į Katalikų Bažnyčią ir sugrąžino tris savo mažamečius brolius, tarp jų ir dvylikos metų Jurgį, vėliau tapusį Vilniaus vyskupu ir kardinolu.

Į Katalikų Bažnyčią grįžo ir Žemaičių seniūnas bei Livonijos valdytojas Katkevičius, atidavęs jėzuitams auklėti savo sūnų Joną Karolį, vėliau tapusį Vilniaus vaivada ir genialiu karo vadu. Biržų Radvilos visą laiką pasiliko kalvinistais, todėl ten ir šiandien dar yra daug Kalvino sekėjų. Mažonoje Lietuvoje daugiau praplito Liuteranizmas.

Lietuvos liaudis kalvinistus vadina „bambizais“. Šis žodis yra žinomas ir Lenkijoje. Ką jis reiškia? Kai kurie mano, kad jis paeina nuo viešojo nuodėmių išpažinimo būdo, kai ministeris skaito nuodėmių sąrašą, o žmonės, per daug nekreipdami dėmesio, vietoje muštis į krūtinę, mušasi kiek žemiau. Kiti sako, kad tas žodis yra kilęs nuo lotyniškų veiksmazodžių *bombicare* arba *bombisare* — *zvimbti*. Mat, ministeriui skaitant nuodėmes, žmonės ne tik mušasi į krūtinę, bet vis kartoja „gailiuosi, gailiuosi...“. Tai kai kuriems žmonėms primena bičių ar musių *zvimbimą*.

1937 metais kalvinistai Lietuvoje turėjo 12 bažnyčių ir septynis dvasiškius, o liuteronai Klaipėdos krašte — 51 bažnyčią ir 18 dvasiškių.

Išvados

Pažvelgę į istoriją, pastebime, kad kalvinizmas plito ypatingai per supasaulėjusius, nuo tikėjimo nutolusius didikus ir labiausiai tada, kai tauta pergyveno kokį nors dvasinį sąmyšį. Taip pat galime matyti, kad visi krikščioniškieji vienetai, kai tik atsiskiria nuo Romos ir Popiežiaus, tuoj eina prie mokslinės, dorovinės ir

organizacinės suirutės. Kalvinas norėjo savo Bažnyčiai padėti labai stiprų pamatą, duoti gerą organizaciją, bet jam tai nepasisėkė. Teisingai rašo T. M. Parker: „Liberalizmas, gavęs pradžią iš modernių Vokietijos srovių, sujungtas su 19 šimtmečio fizikos mokslu, labai užkrėtė plačius protestantų sluoksnius ir privertė juos atsisakyti senosios ortodoksijos mokslinių pagrindų. Šiandien protestantai neturi vieningų tikiybinių įsitikinimų. Tai yra daugiau pažiūrų mišinys. Jie yra vieningi tik savo nusiistatyme prieš katalikybę“ („Post-Reformation Developments“, p. 19).

Presbiterijonas G. Harkness savo knygoje „Protestantism — A Symposium“, p. 77 rašo: „Presbiterijonų Bažnyčia daug labiau suskilo savo ginčiuose dėl moderniškų pagrindinių dalykų, negu kiekviena kita mūsų laikų bažnyčia. Dvasiškiai savo liberalizmu perviršija pasauliečius.“ Visos moderniškiosios protestantiškos sektos taip sparčiai tolsta nuo pagrindinių krikščionybės tiesų, kad bijomasi, jog ateity žus bet koks krikščioniškas tikėjimas ir pasiliks tik natūralinė etika, kurios kiekvienas „džentelmenas“ turi laikytis. Visos protestantiškos sektos eina prie to paties tikėjimo — prie „džentelmeno tikėjimo“. O džentelmenu gali save skaityti kiekvienas, kurs gali pasakyti, kad jis nieko neužmušęs ir nepavogęs. Visi kiti moraliniai reikalavimai laikomi asmeniško skonio dalyku.

Atrodo, kad protestantai būtų daug greičiau nuo krikščionybės nutolę, jeigu jų nesulaikytų Katalikų Bažnyčia. Jie bijo, kad jų nukrikščionėjusi visuomenė, pasiilgusi dvasinio peno, nepradėtų glaustis prie Katalikų Bažnyčios. Tai yra faktas. Jeigu katalikas apleidžia savo Baž-

nyčią, tai jis menkas katalikas ir buvo — tai atmata. O jei kas iš protestantų ateina į Katalikų Bažnyčią, tai yra paprastai labai kilnios dvasios žmogus, kurs ilgai ir uoliai ieškojo tiesos. Kard. Newman, kurio tėvas buvo anglikonų bažnyčios pastorius, sako atradęs kelią į Katalikų Bažnyčią, nes gyvenęs pagal principą “Nunquam contra lucem peccare — nenu-sikalsk prieš savo proto šviesą”. Ta šviesa jo neapvylė. **J. Venckus, S. J.**

KANOS STEBUKLAS

Kaip suprasti Kanos stebuklą, kai Kristus vandenį pavertė vynu? Juk alkoholio vartojimą Bažnyčia visais amžiais draudžia. Iš to stebuklo aprašymo atrodo, kad alkoholis yra lygiai toks svarbus dalykas, kaip ir duona, kurią Kristus daugino.

Galvojant apie Kristaus stebuklus ir prilyginimus, nereikia gilintis į kiekvieną smulkmeną, bet reikia stengtis suprasti pagrindinę mintį. Kristus, paversdamas vandenį vynu, norėjo parodyti artimo meilę susirūpinusiems jaunavedžiams. Tamsta klausi, ar alkoholis yra lygiai svarbus dalykas, kaip ir duona. Pietų kraštuose duona yra laikoma pagrindiniu ir reikalingiausiu valgiu, o vynas — pagrindiniu gėrimu. Pvz. Italijoje, Ispanijoje ir Prancūzijoje dar ir šiandien vynas yra vartojamas vietoj vandens. Paprastai kasdien vartojamas vynas nėra labai stiprus, todėl niekas jo ir nepasigeria. Juk ir duonos ar kito kurio valgio galima persivalgyti, bet tai dėl to jis dar nėra blogas. Pagaliau, ar Kristaus pagamintas vynas buvo alkoholinis gėrimas, mes tikrai nežinome. Sakoma, kad jis buvęs labai geras, bet Jo pagamintas vynas galėjo būti geras ir be alkoholio.

FAKTAI ir idėjos

Bruno Markaitis, S. J.

* Dievas yra gyvas

Pernai vasarą Vokietijos katalikai susirinko Berlyne “Katalikų Die-nai.” Tai buvo vienos savaitės kongresas, kurio pagrindinė tema buvo “Dievas yra Gyvas”. Gausūs ir garsūs kalbėtojai nagrinėjo Vokietijos katalikų uždavinius ir būdus jiems įgyvendinti.

Praėjo pusė metų, o apčiuopiamų darbo rezultatų nesimatė. Kongreso dalyvis Mario von Galli parašė ta proga straipsnį, išskeldamas vieną faktą, kad Dievas yra gyvas, bet katalikiškojo gyvenimo akcija atrodo apmirusi. Entuzijastingos kalbos siūlančios didingas programas ir herojiškas rezoliucijas, buvo kruopščiai ir vikriai užrašytos pri-tyrusių stenografų, bet prirašyti to-mai tebeguli po neveiklumo dulkių sluoksniu.

Mario von Galli straipsnis išsau-kė smarkią polemiką, atverdamas seną žaizdą. Yra daug išmintingų žmonių, nustatančių veikimo gaires, bet maža pasiaukojančių žmonių, norinčių dirbti pagal nustatytas gai-res. Veikimas nėra tas pats, kas programiniai žodžiai. Programos įvykdymas reikalauja darbo. Žo-džiai reiškia mintį, o darbas — min-ties įvykdymą.

Todėl katalikiškojo veikimo daly-vius galima skirti į dvi grupes: vei-kėjus ir darbininkus. Veikėjai posė-džiauja, kuria naujas programas ir

stato naują ateitį gyvais ar rašytais žodžiais. Jų veikla prasideda ir baigiasi žodžiais. Darbininkai gi susirenka posėdžio, bet, priėję keletos praktiškų išvadų, stengiasi jas įgyvendinti. Jų veikla, prasidėjusi žodžiais, eina prie konkrečių darbų. Todėl veikėjas yra žodžio žmogus, o darbininkas — darbo.

Katalikiškojo veikimo darbininkai sielojasi, kad katalikų žodis tap-tų kūnu ir realiai formuotų viešąjį gyvenimą. Žiūrėdami į savo darbą, jie nusiskundžia tais katalikų sąjūdziais, kurie manosi esą pašaukti “kurti ideologiją” ir nekreipia dėmesio į katalikiškosios ideologijos įgyvendinimą. Kitiems dėstydami, ką kas turi daryti, jie neprisideda prie bendro darbo. Jie sugeba kritiškai pervertinti kitų nuveiktus darbus, bet patys pasitenkina tik žodžiais ir užmiršta, kad žodžiai, net planai, tol netampa kūnu ir konkrečiu darbo vaisiumi, kol žodžio neseka darbas. Kol žodžio neseka darbas, žmogus turi būti kuklus, lygin-damas savo žodžius su kitų darbais. Katalikams trūksta ne ideologijų ir jų kūrėjų, bet žmonių, norinčių įgyvendinti Evangelijos ideologiją viešame bendruomenės gyvenime. Už-uot pašventę kelias dešimtis metų ideologijos kūrimui, katalikai turi pasiūlyti įgyvendinti tai, kas jau prieš 19 šimtmečių užrašyta Evan-gelijose, o vėlesniais laikais — po-piežių enciklikose. Jei “ideologijos kūryba” užleistų vietą “ideologijos įgyvendinimui”, viešasis bendruomenės gyvenimas atrodytų kitaip.

Viena Vokietijos katalikų stude-nų sąjunga, pamačiusi ideologinės kūrybos nevaisingumą, nutarė pasta-tyti bažnyčių savo uždarbiu ir san-taupomis, kad Dievui tarnautų ne žodžiu, bet darbu. Ideologinį žodį

tarti jie paliko Bažnyčios autorite-tui: popiežiui ir vyskupams, valdan-tiems tikinčiuosius Dievo suteikta galia ir Šv. Dvasios pagalba.

Dievas yra ir bus gyvas, bet kata-likiškas veikimas tik tada bus gy-vas, kada katalikiškoji ideologija iš Evangelijų ir popiežių enciklikų bus perkelta į viešąjį bendruomenės gy-venimą, kada veikėjai taps darbi-ninkais ir dirbs ne pagal savo išmin-ties diktuojamus principus ir nor-mas, bet pagal Viešpaties dvasios ir žodžio programą.

* Darbininkas ir veikėjai

Kai Italijos ministeris pirminin-kas Alcide De Gasperi perėmė val-džią, daugelis manė, kad jis išsilai-kysiąs valdžioje tik keletą mėnesių. Tuščias valstybės išdas, 2 milijonai bedarbių, sugriauti miestai, politi-nis susiskaldymas, prarastos koloni-jos ir sąjungininkų nepasitikėjimas nieko gero nežadėjo. Todėl italų dauguma žiūrėjo į De Gasperi su pasigailėjimu.

Po šešių darbo metų De Gasperi tvirtai tebesėdi ministerio pirminin-ko kėdėje. Jam vadovaujant, išriš-tas monarchijos klausimas, izoliuoti komunistai, pilnu tempu vedama žė-mės reforma. Ką karas sugriovė ak-lais ir negailestingais smūgiais, tas baigiama atstatyti. Nauji geležinke-liai, tiltai, keliai. Naujas laivynas. Atstatyti miestai, atnaujinta pramo-nė, kuri prieškarinę produkciją pralenkė 20%. Pabaigtos statyti kelios milžiniškos elektros jėgainės. Įgytas užsienio pasitikėjimas.

De Gasperi — pradėjęs valdyti k-raštą kartu su komunistais ir kai-riaisiais socialistais — įtraukė į darbą dešiniuosius socialistus ir respublikonus, o vėliau — liberalus

ir nepriklausomuosius. Dabar De Gasperi — susijungęs su dešiniaisiais socialistais, liberalais ir respublikonais — nori duoti komunistams mirtiną smūgį. Anksčiau komunistai manė, kad šis “klerikaly išpera”, kas sekmadienį einąs Šv. Komunijos, nesugebės išrišti neišrišamų problemų ir subankrutavęs atidarys jiems duris į valdžią. Komunistų optimizmas virsta pesimizmu, o De Gasperi ir toliau kas sekmadienį eina Šv. Komunijos, retkarčiais aplanko savo dukterį vienuolę, dalina žemę smulkiems ūkininkams ir bežemiams, kovoja už Europos vienybę ir visus įkvepia darbo ir gyvos vilties nuotaika.

Kas palygina liberalų ir socialistų valdomą Prancūziją su krikščionių demokratų nuveiktais darbais Italijoje, tas turi pripažinti faktą, kad Italijoje dirbama, o Prancūzijoje diskutuojama. Tos diskusijos įgriso ir Amerikos prezidentui, kuris prašė baigti diskusijas ir pradėti darbą. Kažin, ar jo prašymo bus paklausyta, nes darbas priklauso ne tik nuo programos aiškumo, bet ir nuo vidinės energijos. Kas žiūri į krašto valdymą, kaip į tarnavimą tautai ir Dievui, tas moka paaukoti savo ambiciją, savo partijos reikalus ir dirbti visos tautos gerovei.

De Gasperi yra kuklus žmogus, ištikimas Bažnyčios ir dorovės įstatymams. Jis nori ir stengiasi įgyvendinti Italijoje Bažnyčios socialinį mokslą. Valdyti kraštą pagal partijos ambiciją ir vienašališką partijos programą — jam svetima ir nepakeliui. Jis išrišo daugelį vidaus ir užsienio problemų. Mat, jis neklaidingai pasirinko auksinį vidurio kelią: pirma reikia išrišti dorovines problemas, plačiausia ir geriausia žodžio prasme, o paskiau — eiti

prie socialinių, ekonominių ir politinių problemų.

* Socialiniai Metai

Prieš keletą savaitių Belgijoje, Tournai vyskupijoje, baigėsi socialiniai metai, kuriuos suorganizavo ir pravedė vyskupo Himer iniciatyva, pasinaudodama specialiais parapijų komitetais.

Pirmasis žingsnis — pradedant socialinius metus — buvo atkreipti kunigų ir aktyviųjų katalikų dėmesį į opiuosius socialinius klausimus ir per kunigus bei pasauliečius aktyvistus išbudinti katalikų mases ir supažindinti jas su Bažnyčios socialiniu mokslu.

Antrasis žingsnis — iššaukti gyvą reikalą įgyvendinti Bažnyčios socialinio mokslo dėsnius privačiame ir viešame bendruomenės gyvenime.

Trečias žingsnis — auklėti žmones Bažnyčios socialinio mokslo dvasioje ir reikalauti, kad katalikai paklustų socialinio teisingumo reikalavimams, steigtų socialines institucijas ir sambūrius, siekiančius katalikiško socialinio teisingumo įgyvendinimo.

Socialiniai Metai baigėsi. Pasmokslai bažnyčiose, konferencijos, paskaitos susirinkimuose ir mokyklose, brošiūros ir straipsniai spaudoje, radijo kalbos, mitingai kinuose, teatruose ir aikštėse paskleidė katalikiškąją mintį socialiniais klausimais labai plačioje periferijoje. Pavieni ir organizuota iniciatyva ieškojo kelių ir priemonių katalikiškojo socialinio teisingumo įgyvendinimui. Nenuostabu, kad pradiniai vaisiai jau matosi daugelyje vietų. Laikas, kad socialinė mintis taptų kūnu ir mūsųose.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

P. Abelkis. ŽEMAIČIŲ KRIKŠTAS. Romanas. Išleido Trijų Tulpių Knygų Leidykla 1952 m. 421 psl. Kieti viršeliai. Kaina nepažymėta.

P. Kesiūnas. TARP ŽALSVŲ PALAPINIŲ. Romanas. Autoriaus leidinys. 292 psl., kaina \$3. Romane aprašomas Lietuvos partizanų gyvenimas.

Sabik - Vogulov. RAUDONASIS SIAUBAS. Vertė A. V. Išleido "Dobilas" Čikagoje. 103 psl., kaina \$1.25.

Juozas Grušas. PABUČIAVIMAS. Novelės. Išleido Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. 155 psl., kaina \$1.50.

Autorius yra vienas stipriausių Lietuvos novelistų, gambiai iškeliąs žmogaus dvasinį pradą, gausus charakteriais, žodingas kalboje ir stiprus intrygoje. "Pabučiavimas" yra geriausių J. Grušo novelių rinkinys.

Kazys Binkis. BALTASIS VILKAS. Pasaka. Iliustravo F. Ušinskaitė. Trijų spalvų, didelio formato, 36 psl. leidinys. Kaina \$1. Išleido Gabija.

Kazys Binkis. LYRIKA. Pirmasis pilnas K. Binkio poezijos rinkinys. Redagavo Jonas Aistis, išleido "Terra", 748 W. 33rd St., Chicago 16, Ill. Kaina \$2.

Kazys Binkis — labai žinomas vardas mūsų pomaironinėje poezijoje. Jo poezijos palikimas nedidelis, bet labai svarus ir saugus nuo laiko dulkių. Pirmuoju eilėraščių rinkiniu, "Eilėraščiais", jis, J. Aisčio žodžiais tariant, mūsų liaudies kūrybos elementus iškėlė į nepasiekiamas aukštumas; antruoju, "100 pavasarių", parodė puikių formos ieškojimo pavyzdžių. "Lyrikoje" yra eilėraščiai iš tų abiejų jo poezijos knygų ir dar pridėta kitų, surastų perijodikoje.

Francois Mauriac. GIMDYTOJA. Romanas. Vertė A. Vaičiulaitis. Išleido "Terra". 134 psl., kaina \$1.75.

Francois Mauriac yra vienas žymiausių šiandieninės prancūzų literatūros pajėgų, už savo kūrybą praėjusiais metais apdovanotas Nobelio literatūros premija. Savo literatūriniuose darbuose jis didelis problematikas ir gilus analitikas, ypač susidomėjęs šeimos problemomis. Jo romanai įdomūs stipria intryga, ryškiais tipais ir dideliu atvirumu, kuriuo liečiami šiurkščiausi gyvenimo momentai.

W. S. Reymont. KAIMIEČIAI. I tomas. Išleido "Nemunas", 3153 S. Halsted St., Chicago 8, Ill. 352 psl.

Ši knyga yra išversta į daugelį kalbų ir kai kuriuose kraštuose susilaukė virš 40 laidų. Autorius už šį veikalą gavo Nobelio premiją.

Titas Narbutas. 4 MARTYRED BISHOPS. Šioje brošiūrėlėje trumpai anglų kalba aprašomi keturi lietuviai vyskupai, nukankinti bolševikų: vysk. Matulionis, vysk. Reinys, vysk. Borisevičius ir vysk. Ramanauskas.

Administracijos pranešimas

Visiems skaitytojams, kurių prenumerata pasibaigė šių metų pradžioje išsiuntinėjome laiškus ir vokelius, kad būtų lengviau atnaujinti prenumeratą. Prašome nedelsiant tuos vokelius mums gražinti, įdedant prenumeratos mokėstį arba pranešimą, kad "Laiškų Lietuviams" siuntinėjimą sustabdytume. Daugeliui skaitytojų diena iš dienos atidėlioja prenumeratos atnaujinimą, mums susidaro daug nepatogumų ir nuostolių. Už šio reikalo supratimą ir skubų atsakymą esame iš anksto dėkingi.

"Lietuvių Dienos", iliustruotas mėnesinis žurnalas, kiekviename numeryje duoda bent 40 įdomių ir aktualių nuotraukų iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo ir veiklos.

"Lietuvių Dienų" kiekviename numeryje skaitytojai ras įdomių ir aktualių straipsnių, beletristikos ir informacinės medžiagos iš pasaulio lietuvių gyvenimo.

"Lietuvių Dienos" turi anglišką skyrių, parašai po nuotraukomis duodami abiem kalbom, todėl šis žurnalas prieinamas ir čia gimusiems ir kitataučiams.

"Lietuvių Dienų" vienas numeris siunčiamas susipažinimui nemokamai, prisuntus savo adresą. Metinė prenumerata 4 dol. Administracijos adresas: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.